

In 't Ooievaarsnest

Komedie in drie bedrijven

door

Henri t' Sas

Tekstbewerking: Guido t' Sas © 2015

In 't Ooievaarsnest

Komedie in drie bedrijven

door Henri t' Sas

Personen

Chevalier Hugo de Loinçon

Desiré, zijn zoon

Madeleine, echtgenote van Desiré

Rochenoire, rentmeester

Lucien Drouot, kunstschilder, vriend van Desiré

Bouboule, pachter van de boerderij “t Ooievaarsnest”

Anne-Marie, vrouw van Bouboule

Baron De Cambrèse

Adelaïde, dochter van De Cambrèse

Grainson, boeren arbeider

Mère Grainson

Père Lalleud, kluizenaar

Philidore Capet, nachtwacht van Saint Cloud

Meiden en knechten

Twee dienaren

Saint Cloud in juni 1789, kort voor het uitbreken van de Franse Revolutie. Het erf van een boerderij in Normandische stijl. Op de schoorsteen een rad met ooievaarsnest. Ruw-houten tafel en dito zitmeubels

Eerste bedrijf

Scene 1

Rochenoire – Desiré – Lucien

Rochenoire (*op, gevolgd door D. en L.*): Nee, nee en nog eens duizendmaal nee. Dit bedrijf loopt hier onweersprekelijk in de soep. In de ajuinsoep. De boeken wijzen het uit.

Desiré: Maar twintigduizend livres voor een papa die miljoenen rijk is...

Rochenoire: Seigneur. U vergeet dat uw papa begonnen is met veertigduizend voor een barak als dit Ooievaarsnest dat geen tien waard is. Dat uw papa een tweede storting heeft gedaan van vijfduizend voor de levende have: vijf magere melkkoeien die je met een kaars kunt doorlichten. Het zij met alle eerbied gezegd: u heeft van uw papa, de chevalier De Loinçon, een melkkoe gemaakt die alleen al meer melk heeft gegeven dan de hele veestapel van de streek bij mekaar. En nu zou u die melk-allures willen continueren door de chevalier een nieuwe aderlating van twintigduizend livres te doen ondergaan? Mag ik u in alle bescheidenheid mijn mening eens zeggen over een dergelijke handelwijze? Dat noem ik een *impertinentie*.

Lucien: Maar meneer de rentmeester, twintigduizend livres voor de chevalier De Loinçon... Dat kosten hem per jaar z'n jachthonden.

Rochenoire: De chevalier jaagt niet.

Lucien: Toch houdt hij jachthonden...dat stáát.

Rochenoire: Meneer Drouot, mag ik u verzoeken het intieme leven van mijn heer en meester niet in het openbaar te kritiseren. Dat is geen *ton*. U kent mijn principe: wiens brood men eet, diens woord men spreekt. Ik blijf aan de chevalier verknocht tot in de dood.

Desiré: Tot in wiens dood?

Rochenoire: Wat blijft u?

Desiré: Ik vraag tot in wiens dood? Tot in die van papa of in de mijne, van mij, zijn enige zoon? Er zal namelijk een tijd komen waarin een rentmeester die het ernstig met zijn ambt meent, niet meer het woord van de vader maar dat van de zoon moet spreken.

Rochenoire: Zover zijn we nog niet en zolang het zover nog niet is, wil ik u tegen u-zelf beschermen. Die hele campagne hier, al die groot-grondbezit-dromen lopen op een financieel *débâcle* uit.

Lucien: Zover zijn we ook nog niet en u zult toch niet kunnen ontkennen dat mijn vriend binnen afzienbare tijd in zijn rechten van erfgenaam treden moet. Waarom zou hij dus die twintigduizend livres niet als een klein voorschot op de erfenis mogen beschouwen?

Rochenoire: Omdat die rechten van erfgenaam in de lucht zweven als zeepbellen. Seigneur, laat ik, uw oud-gouverneur, u één goede raad geven: speel tegenover uw papa open kaart.

Desiré: Open kaart? Nu is het aan mij om te zeggen: Nee, nee en dan nog eens duizendmaal nee. Open kaart spelen? Erkennen dat de oude Grainson en z'n vrouw, dat Bouboule, mijn pachter, in de afgelopen drie maanden hun loon niet hebben getrokken? Ziet u: daar zijn die twintigduizend livres voor bestemd. Eerlijker kan het niet.

Rochenoire: U is roerend eerlijk maar u vergeet 'n kleinigheid. Als ik mij niet vergis, is het vandaag de naamdag van 'n zekere *mademoiselle* Madeleine. Een arme wees, 'n soort protégé van u. En die naamdag zal zo dadelijk worden gevierd met kruiken oude Normandische wijn, met drie pruimentaarten, in Saint Cloud besteld, met 'n diner dat - als m'n reukorgaan me niet bedriegt - vorstelijk beloofd te worden. 'n Feest met medewerking van muzikanten, die...

Desiré: Hé? Wie heeft u dat aan de neus gehangen?

Lucien: De stommeriken!

Rochenoire: Dat is me niet aan de neus gehangen. Dat is me ter ore gekomen. Uw solvabiliteit inzake afrekening, financiële afrekening, staat namelijk reeds in zodanig twijfelachtige reuk dat de bevoorrechte leveranciers de portierswoning van uw papa zijn komen belegeren om te vragen waar de betaling kan geschieden.

Desiré: Wat zegt u me daar?

Rochenoire: Stel u gerust. Op dat moment heeft de rentmeester niet het woord van de vader maar dat van de zoon gesproken. De chevalier weet nog van niets. Laat ons de spijker op de kop slaan: u belooft mij plechtig tegenover de chevalier open kaart te spelen en ik op mijn beurt sta u borg dat zijn hoogwelgeboren u de twintigduizend livres overmaakt, die nodig zijn om uw grondontginning voort te zetten...pardon...te doen voortkwakkelen tot ge over uw ellebogen in de ajuin vast zit.

Desiré: U staat daar borg voor? O, meneer Rochenoire, u is een rentmeester om te zoenen!

Rochenoire: Halt, halt! Bewaar die zoenen. Mij zoenen? Dat heeft zelfs 'n vrouw in heel m'n leven nog niet geriskeerd. Zoenen op mijn wangen? Die zouden daar nog miserabeler gedijen dan uw knolselderie daarginds. Zoek 'n vruchtbaarder grond voor uw zoenen. U hoeft niet ver te zoeken.

Desiré: Wat bedoelt u?

Rochenoire: Ik bedoel niets. Ik weet. Ik weet iets heel zeker. En daarom: wees gewaarschuwd. Zaaït ge ajuin, ge zult ajuin oogsten, maar zaaït ge zoenen, daar komt iets heel anders van. (*Tot zichzelf:*) De hemel geve dat dat soort oogst nog niet binnen is.

Lucien: Meneer de rentmeester, geen insinuaties.

Desiré: U weet maar al te goed dat ik gezworen heb, ongetrouwd te blijven zolang m'n vader leeft.

Rochenoire: Inderdaad en dat betekent de langzame dood van de chevalier. Geen voortzetter van zijn bloed, dat doet de gal bij hem overlopen.

Desiré: Maar *ik* ben toch zijn stamhouder?

Rochenoire: Wat heeft hij aan een stam die geen nieuwe loten draagt? Hij wil zijn geslacht zien bloeien. Hij wil zich verkwikken aan het bloed van zijn bloed. Hij wil het geslacht Loinçon zien uitgroeien als een boom met gezond-adellijke sappen. Versta mij wel: gezonde adellijke sappen! Overdenk die woorden. Herdenk ze. Herkauw ze - pardon, ik zit bij uw melkkoeien - herhaal ze dag en nacht. Gezonde adellijke sappen tot heel de boom rijk in het lover zit. Een boom waarin zijn nageslacht veilig kan nestelen.

Lucien: De chevalier schijnt meer van zijn nageslacht dan van zichzelf te houden.

Rochenoire: Zo is het inderdaad. Seigneur, ik ken uw papa beter dan u hem kent en ik verzeker u, in dat opzicht blijft de chevalier onverbiddelijk.

Scene 2

De vorigen - Grainson - Mère Grainson - Anne-Marie

(Grainson, Mère Grainson en Anne-Marie, met bloemboeketten, op)

Desiré: Wat moet dat?

Grainson: Zijn ze al terug met de taarten?

Desiré en Lucien: Wie? Wat?

Grainson: Madame de chevalière.

Mère: De postkoets is bij de Parijse Barrière.

Anne-Marie: We komen haar met bloemen besteken.

Mère: Het is immers haar naamdag/

Desiré: *(duwt de Grainsons terug, gooit de bloemen uit het zicht)* Ga weg. 't komt niet gelegen.

Lucien: *(neemt Anne-Marie de ruiker af, duwt haar terug)* Driedubbel overgehaalde ezel. Wat hebben we afgesproken?

Grainson: *(steekt hoofd om de deur)* Vergeving, seigneur. Vergeving. Ik bedoelde niet madame la chevalière, ik bedoelde mademoiselle Madeleine.

Desiré: Nog stommer. Ga weg.

Rochenoire: Wat heeft dat te betekenen?

Lucien: *(presenteert bos bloemen)* Een kleine attentie voor uw persoon.

Rochenoire: Zeer gevoelig maar...

Desiré: U moet dat die eenvoudige mensen niet kwalijk nemen, meneer de rentmeester. Die kennen nog niet goed het *savoir vivre*. Die weten niet goed waar ze moeten staan.

Rochenoire: Het kwam mij voor dat ze zeer goed wisten waar ze moesten staan. Die eenvoudige lieden kwamen om *madame* De Loinçon 'n bloemenhulde te brengen op haar naamdag.

Lucien: *Madame* De Loinçon? Laat me niet lachen.

Rochenoire: Nee nee, daar valt om de duivel niet mee te lachen.

Desiré: Ze zullen gedacht hebben dat papa op de boerderij gearriveerd is.

Lucien: Die heeft ons nog niet de eer aan gedaan, zoals u weet.

Rochenoire: U mag de hemel op uw blote knieën danken dat de chevalier hier niet in mijn plaats gezeten heeft, want dan had het vast gestaan, zo vast als dat ooievaarsnest daar op die schoorsteen, dat uw papa in een beroerte zou zijn uiteengespat. Seigneur, u speelt gevaarlijk hoog spel.

Desiré: Gevaarlijk spel?

Lucien: Hier? In deze onbedorven landelijke sfeer?

Rochenoire: Wat doet u hier eigenlijk?

Lucien: Ik? Ik schilder. En ik tracht m'n vriend zo goed mogelijk over z'n moeilijkheden heen te helpen.

Rochenoire: Rekent u onder die moeilijkheden ook zijn beurs?

Lucien: Wat denkt u wel? Ik ben 'n eerzaam kunstenaar en ik hoop nog eens het voorrecht te hebben, 'n groot doek van de chevalier te maken.

Rochenoire: 'n Doek? 'n *citroen* wilt u van hem maken en die perst u dan uit, zoals u dat de verftubes op uw palet pleegt te doen.

Lucien: U is beminnelijk.

Rochenoire: Om te zoenen, dat weet ik al. En u, seigneur, u tracht mij geheel in het kader van uw bedrijf, knollen voor citroenen te verkopen. Maar dat zal u in de eeuwigheid niet lukken. Daarom: troeven op tafel! Alleen dan is er voor u misschien nog 'n schijn van uitkomst. Want die vondelinge, die dakloze wees, die pleegdochter over wie u zich heeft ontfermd en over wie u in brieven aan uw vader met zoveel ontroering schreef...die Madeleine, of Magdalena zo u wilt - de boetvaardigheid zullen we voorlopig onbesproken laten - die Madeleine is...uw echtgenote.

(Stilte. Lucien kijkt zoekend rond.)

Desiré: Wat zoek je.

Lucien: 'n Mand.

Desiré: 'n Mand? Waarvoor?

Lucien: Om iemand door te laten vallen.

Desiré: Geen flauwiteiten alsjeblief, daar is de toestand te ernstig voor.

Rochenoire: Ik wacht uw antwoord, seigneur.

Desiré: Nu ja, troefkaart op tafel: die Madeleine is mijn vrouw.

Rochenoire: Die...Madeleine is...uw vrouw? Ook dat hebben ze mij aan de neus willen hangen, maar ik heb aanvankelijk geweigerd het te geloven. Dus toch? Dan is de teerling geworpen. En...en...is dat 'n echt...is dat huwelijk achttien karaats?

Desiré: Tachtig karaats. Dat huwelijk is drie jaar geleden gesloten tegenover Père Lalleud, de kluizenaar van de *Mont Saint Anne*.

Rochenoire: Drie jaar geleden? Gerechte hemel, wat kan 'n leugen taai zijn. Drie jaren hebt u uw papa in de waan gelaten dat u hier knolselderie en zilverajuin zat te verbouwen, terwijl u hier al die tijd wittebroodjes hebt zitten weken. Christene ziele! De tranen zullen hem uit de ogen spatten van dat soort ajuin. En...en...god weet wat voor kleine ajuintjes hier al zijn gekweekt. Seigneur, ik waarschuw...dat verbied ik u. Ik, de algeheel gevolmachtigde van de chevalier Hugo de Loinçon. Als u uw onbeschaamdheid zo ver heeft gedreven...

Desiré: Die onbeschaamdheid heb ik inderdaad zover gedreven.

Lucien: Eentje. één stamhoudertje maar. 'n Pastel van 'n kind. 'n Lentewolk met gouden randjes.

Rochenoire: Wat? Is er al...?

Lucien: Philidoortje. U zult hem dadelijk bewonderen.

Rochenoire: Phi...li...doortje? Moment. Ik zie 'n lichtpunt. Wie is die ondergeschoven bruid?

Desiré: Ik zei het toch al: Madeleine. Madeleine Capet.

Rochenoire: Ik bedoel: van welke stam? Van welk bloed?

Desiré: Ze is de dochter van de nachtwacht van Saint Cloud.

Rochenoire: Van 'n nachtwacht? Dat is zwart bloed.

Lucien: 'n Schilderachtig type. Ik heb al drie krijttekeningen van hem gemaakt. Wilt u hem es zien?

Rochenoire: Spaar me! De nachtwacht van Saint Cloud... Moest daar de stamhouder vandaan komen? 'n Nachtwacht? Daar komt 'n afstammeling van die het daglicht niet verdraagt. Die nachtwacht wordt de nachtmerrie van de chevalier. Of denkt u dat hij een kleinzoon ooit met een nachtwacht zal willen delen?

Lucien: Delen? Delen? 't is geen Salomonskind!

Rochenoire: Seigneur, als men de chevalier dat Philidoortje aan de neus hangt... Ziet u die twee grootvaders al tegenover elkaar...de nachtwacht van Saint Cloud en de...

Desiré: U kent Madeleine nog niet. U zult haar dadelijk zien. Ze is naar Saint Cloud om inkopen te doen. Dat mondje, die oogjes, die rose oorlelletjes...

Rochenoire: Rose oorlellen? 'n *stamboom* moet ze hebben.

Lucien: Och wat, 'n *stamboom*. Op de liefde komt 't aan.

Rochenoire: De liefde, dat is 'n kip die niets doet dan kakelen en enkel windeieren legt. U, seigneur, moet dat weten. U zit midden tussen het pluimvee. Maar, ongelukkige, u moet toch de voorwaarden kennen waaronder uw grootpapa in de adelstand is verheven en in de rijksridderschap werd opgenomen? Voortzetting in de mannelijke en de vrouwelijke linie. 'n Nachtwacht, dat is om gek van te worden.

Desiré: Wacht tot u haar gezien hebt.

Rochenoire: Ik zie alles pikzwart, seigneur. Hier moet gezwegen worden. Gezwegen. Wat dat betreft moet 't hele Ooievaarsnest met stomheid geslagen zijn. Want dit kan ik u wel met onwrikbare stelligheid verzekeren: als de chevalier dáár achter komt...geen verroeste cent blijft er voor u en voor Philidoortje over. Hij ontfermt u en hij is in staat heel z'n vermogen weg te geven.

Lucien: Weggeven? Waarschuw me dan even.

Desiré: Weggeven? Aan wie?

Rochenoire: Aan verwaarloosde kinderen. Aan de damesliefdadigheid die houten benen verschaft. Aan...aan...noem zo maar wat. 'n Nachtwacht...dat is werk der duisternis. Ik ga! Ik kan nu mijn taak hier als geëindigd beschouwen. U heeft mijn rapport aan uw vader gesigneerd. Ik ben *gedechargeerd*.

(Grainson, z'n vrouw en Anne-Marie staan tekens te geven aan Madeleine die, gevolgd door een met dozen en kruiken beladen Bouboule, wil opkomen. Zij zwaaien M. terug te keren.)

Desiré: Maar wacht u dan nog heel even, tot u haar gezien hebt.

Lucien: Zo lief. Zo onschuldig, zo...

Desiré: Zo rechtschapen.

Rochenoire: Merci, ik neem geen geestelijke zelfmoord op m'n geweten.

Lucien: Hier? In deze onbedorven landelijke sfeer?

Scene 3

De vorigen - Madeleine - Bouboule

Madeleine: Desireeeee...Mannetje!

Rochenoire: De dakloze wees roept u.

Desiré: Als u haar eerst maar eens hebt leren kennen... Spreek met haar, meneer de rentmeester, spreek met haar.

Lucien: Ja, spreek met haar, één minuutje maar, wees barmhartig.

Desiré: Dan weten we zeker dat u bij papa voor haar zal pleiten.

Rochenoire: Dat wordt pleiten voor een wanhopige zaak.

Desiré: Bedenk, u wilt toch ook mijn rentmeester blijven?

Rochenoire: Daar is iets voor te zeggen. Welnu, laat mij met die koningin van de nacht onder vier ogen.

Madeleine: (*op*) Pardon, seigneur, u is niet alleen?

Rochenoire: (*terzijde*) Dat begint al heel rechtschapen. De roze oorlullen zijn present.

Desiré: Madeleine, dit is nu meneer Rochenoire, mijn oud-gouverneur, de rentmeester en algeheel gevolmachtigde van papa.

(*Madeleine maakt révérence.*)

Rochenoire: (*terzijde*) Niet gek voor 'n werk der duisternis.

(*Desiré, Lucien en Bouboule af.*)

Madeleine: O, meneer de rentmeester, wat lief van u om seigneur De Loignon hier in deze eenzaamheid eindelijk eens 'n bezoek te komen brengen.

Rochenoire: Jaja, die moet zich hier wel erg eenzaam voelen. En u doet natuurlijk uw uiterste best om hem die eenzaamheid zo dragelijk mogelijk te maken.

Madeleine: O ja, dat ben ik hem verplicht uit dankbaarheid. Als u wist met wat voor edelmoedigheid de seigneur mij hier heeft opgenomen. Ze hebben mij, 'n verlaten wees, 'n dakloos meisje, met open armen ontvangen.

Rochenoire: Ze? Ze? Van wie waren die open armen?

Madeleine: Père Grainson en z'n vrouw en Anne-Marie en...

Rochenoire: En seigneur De Loignon had zeker ook nog 'n paar armen?

Madeleine: Die? Die? O, dat is 'n edelman van het zuiverste bloed.

Rochenoire: Juist en daarom moet hij deksels goed oppassen dat dat zuiverste bloed niet beschimmelt.

Madeleine: O, maar dat doet hij. Dat zal u het beste weten. U hebt hem als kind gekend. Dat heeft hij mij vaak verteld. U heeft hem als het ware groot gebracht. U was z'n gouverneur. U bent nog zijn raadgever, zijn biechtvader.

Rochenoire: Zijn biechtvader? Pardon, dat is die kluzenaar van de Mont Saint Anne. Die weet veel meer van hem dan ik. Die moet u toch ook kennen?

Madeleine: De kluzenaar van de Mont Saint Anne? U bedoelt die brave bedelmonnik die overal rond gaat om geld op te halen voor z'n kapelleke van Sint Anneke?

Rochenoire: Ik ken geen kapelleke van Sint Anneke, maar hij zal nog wel iets anders op zijn geweten hebben... En, voelt u zich hier nogal thuis tussen de knolselderie en de zilveruitjes?

Madeleine: O ja, de arbeid en het geregelde leven.

Rochenoire: Jaja, vooral het geregelde leven en de kruiken Normandische cider en de taarten en de muzikanten en de bloemen en...het parelsnoer voor het arme dakloze weeskind, waarvan de rekening aan de rentmeester van de chevalier is aangeboden. 't Is alles buitengewoon geregeld.

Madeleine: Het...het...parelen...?

Rochenoire: Kijk maar eens achter u. Door die deur daar loeren de boer en z'n vrouw. Door *die* deur luistert de edelman van 't zuiverste bloed plus de schilderkunst. En om die hoek daar wordt ook nog geloerd. Dat noemt men hier onder vier ogen. Die staan daar allen te wachten tot de biechtvader z'n hielen gekeerd heeft om aan het dakloze weesmeisje een bloemenhulde te komen brengen op haar naamdag. En nu sta ik hier helaas als spellbreker. Maar dat is mijn schuld niet. Ik heb een opdracht van mijn heer en meester te vervullen die al drie jaar lang in de luren is gelegd door een arme dakloze wees. Hugo, chevalier De LoinÇon, in de luren! En hij is waarachtig de kinderpokken al te boven.

Madeleine: (*gaat zitten*) Dus...u weet...?

Rochenoire: Een goeie rentmeester weet meestal alles.

Scene 4

De vorigen-Desiré-Lucien

Desiré: (*met Lucien op*) Meneer Rochenoire, dit is geen onderhoud. Dit is een *requisitoir*. En wie geeft u het recht, 'n chevalière De LoinÇon de tranen naar de ogen te jagen.

Lucien: (*neemt M. de handen voor het gezicht weg*) Ze huilt. En het zijn echte tranen.

Desiré: Vallen er tranen? (*trekt zijn degen*) Als ik uw leeftijd niet ontzag...

Madeleine en Lucien: Desiré!

Rochenoire: Bergt u dat rapier weer in z'n etui. Aan mij gaat geen druppel adellijk bloed verloren.

Madeleine: U moest u schamen, schamen, schamen! U is hier binnengedrongen als 'n dief in de nacht.

Rochenoire: (*in zichzelf*) In de nacht. 't Bloed kruipt waar het niet gaan kan.

Madeleine: Als een dief in de nacht. Nu ja, we zijn getrouwd. Al drie jaar. En we zijn heel gelukkig, nietwaar Desiré? Heel gelukkig.

Desiré: Gelukkig? Dat is veel te zwak gezegd. We zwelgen in 't geluk, hier, tussen...tussen...

Rochenoire: De ajuintjes.

Madeleine: En al zendt z'n papa hem op een schip naar Afrika...ik ga met hem mee,

Rochenoire: Natuurlijk, als kapitein.

Madeleine: Wij zijn en blijven man en vrouw, al zou ik hele nachten voor hem moeten werken.

Rochenoire: Hele nachten? Dat heeft ze van d'r vader.

Madeleine: Desiré zal alles eerlijk bekennen. En laat de chevalier ons dan maar onterven, wat kan ons dat schelen? Wij hebben hier een rijk bestaan. Niet waar, Desiré? Rijk, rijk, rijk!

Rochenoire: Dat klopt. Dat hebben de boeken zojuist uitgewezen, nietwaar seigneur? Meneer de kunstschilder heeft trouwens gelijk: 't mondje is er.

Lucien: U doet uw naam eer aan. Rochenoire. Zwarte rots.

Rochenoire: En toch ben ik niet zo zwart als het lijkt. En 'n rots ben ik nog veel minder. Ik ben, integendeel, veel te zwak. Ik heb me met eigen ogen en oren willen overtuigen of het hier geen luchtige *amourette* geldt. Dan had ik kunnen redden wat er te redden geweest zou zijn. Maar nu zie ik in dat die man met z'n kapelleke uw zielen zó vast aaneen heeft gesmeed dat zelfs de chevalier die niet meer vaneen zal kunnen hakken. Daarom, seigneur, mag u de hemel danken dat u uw gouverneur niet met uw degen aan een boom heeft vastgeprikt. Dan zou alles reddeloos verloren zijn geweest. Nu kan ik tenminste nog adviseren. Helpen. En – laat ik het maar ronduit zeggen – mee komedie spelen. Het is een schande, maar ik loop over naar het vijandelijke kamp. 'n Mens moet ook aan de toekomst denken.

Lucien: O meneer de rentmeester u is om te...

Rochenoire: Zoenen? Begint u nu ook al te zoenen? Maar, seigneur, denk aan de voorwaarden van de rijksridderschap. Dat huwelijk, maar vooral dat afstammelingetje, dat Philidoortje, moet geheim blijven. Want zijn hoogwelgeboren eist zuiver bloed. Anders: geen verroeste cent. Hij heeft me dat gezworen met z'n armen in de lucht. Er moet hier gezwegen worden, al wordt u de punt van de degen op de borst gepland. Enne...hoe staat het met het personeel? Is dat vertrouwd?

Desiré: O, wat dat betreft...dat is de les gelezen.

Rochenoire: Ik kan niet zeggen dat het die les daarnet handig heeft opgezegd.

Desiré: Ieder die kikt, ontsla ik op staande voet.

Rochenoire: Dat is niet echt 'n straf als je drie maanden op je loon hebt zitten wachten.

Lucien: Zij zullen zwijgen. Als u maar zwijgt.

Rochenoire: Ik? Denkt u dat ik mijn eigen doodvonnis ga tekenen? De chevalier is in staat me aan handen en voeten gebonden in z'n kerker te laten gooien. Stel u voor dat hij hoort dat zijn geheel gevolmachtigde weet wat er in 't Ooievaarsnest zit, terwijl hij hier met een bruid ten tonele verschijnt.

Lucien: Bruid?

Desiré: Wie, wat, welke bruid?

Lucien: Krijgt de chevalier zelf op zijn leeftijd ook nog...trouwbevliegingen?

Rochenoire: De bruid die hij voor zijn zoon bestemd heeft en op wie hij al z'n hoop en verlangen geconcentreerd heeft.

Madeleine: Desiré...O, God!

Desiré: Kalm, kalm, *mon amour*. Ik ben geen polygamist... En wie is die bruid?

Rochenoire: Jonkvrouw Adelaïde de Cambrèse. Dat bloed loopt terug tot Karel de Kale.

Lucien: Adelaïide?

Desiré: Bij Sint Hubertus, voor haar ben ik het ouderlijk huis ontvlucht.

Rochenoire: Ik heb haar vanmorgen voor het raam van haar kemenade zien staan. Slank als een populier zonder takken. De chevalier is op de burcht De Cambrèse om de zaak definitief te regelen. Neem u in acht: het is niet uitgesloten dat u hem hier ziet verschijnen. Denk aan Philidoortje.

Lucien: En komt het met, met...u weet wel?

Desiré: Met Adelaïde? Voor de duivel, dat zit me als een jachthond op de hielen.

Lucien: De jacht achter de rollende schijven.

Rochenoire: De chevalier zet er vliegende haast achter. Binnen drie maanden moet de zaak geregeld zijn. U zult uw intrek nemen in de burcht De Cambrèse.

Desiré: Ik? In de burcht De Cambrèse?

Madeleine: O Desiré, dat wordt m'n dood. 't Wordt zwart voor m'n ogen...oooh...

Rochenoire: De nachtwacht.

Desiré: Stil, stil m'n suikerpop, mon *parfait d'amour*. Droog die tranen. Denk om het personeel.

Lucien: Dat zijn geen tranen, dat zijn pareltjes.

Desiré: Parels? Die zal ze hebben! (*af*)

Scene 5

De vorigen – Grainson – Mère Grainson – Anne-Marie – Desiré – knechts en meiden – muzikanten

(Grainson en z'n vrouw met bloemen, Anne-Marie met bloemenkransje, knechts, meiden, muzikanten en Desiré met parelsnoer op. Muzikanten zetten in.)

Allen: (*behalve Rochenoire*)

Wij groeten u met blije lach
madame la chevalière
Op deez voor u zo fijne dag
madame la chevalière
Gij liefste pand van onze heer
Wij leggen bloemen voor u neer
U bent zijn hoop, zijn sterre
madame la chevalière
madame la chevalière

Uw jong geluk, het doet ons deugd
madame la chevalière
Wij delen daarom in uw vreugd
madame la chevalière
U bent voor ons een goede fee
die licht en lijdt steeds met ons mee
madame la chevalière

madame la chevalière

Onz' meesteres, zij leve hoog
madame la chevalière
't Ooi'vaarsnest blijven wij trouw
in vreugd en blijheid, ramp en rouw
Wij "maggen" u zo gère
madame la chevalière
madame la chevalière

(Zij geven M. de ruikers, drukken haar het kransje op het hoofd, Desiré omhangt het parelsnoer en omarmt haar. Er worden bekers wijn rondgediend.)

Lied voor Madeleine

Henri t' Sas (1877-1966)

1 $\text{♩} = 50$

Wij groe- ten u met blij- je lach ma- dame la che- val- i è r e Op deez voor u zo

fij- ne dag ma- dame la che val- i è r e Gij lief- ste pand van on- ze heer Wij

leg- gen bloe- men voor u neer U bent zijn hoop zijn ster- re - e ma dame la che- val-

i è r e ma- dame la che- val- i è r e (uitzingen)

22

Lucien: En, wat zegt u ervan, meneer Rochenoire?

Rochenoire: Ik geef toe, u helpt uw vriend schitterend over z'n financiële moeilijkheden heen.

Anne-Marie: Madame la chevalière. Men heeft mij gezegd dat ik de oudste ben en dat ben ik ook. En daarom heeft men gezegd dat ik de eer mag hebben, u 't eerst tegen...toe te spreken, omdat ik ook de eer gehad heb, als kamer-snotmeisje te dienen bij de hoogwelgeboren grootvader van de jonge meneer Desiré, die nu ook al hoogwelgeboren is geworden van vaders kant. Omdat ik de eer heb gehad, later keukenmeid, *eerste* keukenmeid te worden op 't kasteel van madame la chevalière Hugo de Loinçon zaliger gedachtenis en ook, alsmede, dat ik hier nu al drie jaren het huishouden van onze jonge chevalier op 't Ooievaarsnest bestuur en dat ik daarom mezelf niet in de hoogte wil steken als ik zeg dat ik, als God het belijft, onder vier riddersgeslachten zal gediend hebben, trouw en eerlijk, en dat ik daarom zo verknocht ben geraakt aan de ridderschap, dat ik nog wel drie maanden voor de keizer z'n baard zou werken, als het niet gelegen komt.

Enne... Alsdan ik maar zeggen wil dat ik die bloemen stuk voor stuk geplukt heb voor de lieve Madeleine uit de *bonneterie* achter de molen van Saint Cloud, waar ik zo menig minnebriefje heb moeten brengen en waar ik ze betrapt heb toen ze mekaar zaten te zoenen op een molensteen. Zo sterk als die molensteen is nou de liefde geworden en daarom zeg ik: lang leve de jonge chevalier die ik zo dikwijls uit de natte doeken gehaald heb en lang leve onze meesteres die...die...ik kàn niet meer. 't Zit me tot hier.

Lucien: Anne-Marie, wat zie ik? Tranen?

Rochenoire: Nog meer parels.

Anne-Marie: Van blijdschap. Van *uitbundelijke* vreugde.

Allen: Leve Anne-Marie. Hoera!

Anne-Marie: O, die jeugd, o, die molen van Saint Cloud.

Lucien: Zing dat lied van de molen, Anne-Marie.

Anne-Marie: Nee, nee, ik ben er kapot van.

Allen: Ja, ja, de molen van Saint Cloud.

Anne-Marie: Als Bouboule meezingt.

Allen: Ja, Bouboule, kom op.

Anne-Marie en Bouboule:

Achter de wallen staat de molen
staat de molen van Saint Cloud
En de wieken van die molen
draaien leutig, draaien lustig
worden het draaien nimmer moe

Allen:

Ioe, ioe ioe ioe ioe
worden het draaien nimmer moe

Anne-Marie en Bouboule

Achter de wallen bij de molen
dansen de meisjes van Saint Cloud
En die lieve jonge meisjes
dansen leutig, dansen lustig
worden het dansen nimmer moe

Allen:

Ioe, ioe ioe ioe ioe
worden het dansen nimmer moe

Anne-Marie en Bouboule

Achter de wallen bij de molen
kussen de meisjes van Saint Cloud
En die lieve jonge meisjes
kussen leutig, kussen lustig
worden het kussen nimmer moe

Allen:

Ioe, ioe ioe ioe ioe
worden het kussen nimmer moe.... Bravo! Bravo!

Molenlied

Henri t' Sas (1877-1966)

1 $\text{♩} = 85$
Achter de wallen staat de molen staat de molen van Saint Cloud

5
En de wieken van die molen draaien leutig draaien lustig

9
worden het draaien nimmer moe. Ioe ioe-ioe-ioe ioe

13
worden het draaien nimmer moe.

Desiré: Vindt u het niet heerlijk, meneer de rentmeester?

Rochenoire: 't Heeft iets van 'n openluchtvertoning, eerste bedrijf. Maar ik zie het volgende bedrijf met angst en beven tegemoet.

Scene 6

De vorigen – Père Lalleud

Père Lalleud: (*op*) Voor 't kappelleke van Sint Anneke, goede mensen, voor 't kapelleke van Sint Anneke.

Madeleine: Ha daar hebben we die goeie père Lalleud van de *Mont Saint Anne*.

Père Lalleud: Voor het kapelleke van Sint Anneke. Waar blijdschap heerst, leeft liefdadigheid.

Desiré: Daar staat m'n rentmeester.

Père Lalleud: Voor 't kapelleke van...

Rochenoire: Sint Anneke? *Nom d'un chien*, ik ben nooit sterk geweest in de bijbelse geschiedenis.

P. Lalleud: Voor de bouw van een kapel ter ere van de Moeder van de Gunstige Afloop. De Patrones in Wanhopige Zaken.

Rochenoire: Wanhopige zaken? Dan bent u hier terecht.

Lalleud: Dat uw gezin gezegend mag worden.

Rochenoire: M'n gezin? Daar moet nog aan begonnen worden. Maar hier: 500 livres. Op hoop van zegen. Tot zekere intentie. Opdat de flater die geslagen is geen noodlottige gevolgen mag hebben.

Lalleud: 'n Vorstelijke gift, edele heer. Dat Sint Anneke u moge zegenen.

Rochenoire: Ga naar de burcht De Cambrèse voor uw kapelleke. Daar zult ge een verzameling edellieden aantreffen die naar een gunstige afloop zitten te snakken. Maar vertel ze daar in 's hemelsnaam niet dat u een edelsmid bent die gloeiende zielen aaneensmeedt, want dan loopt ge kans dat er vijfhonderd stokslagen op uw eerwaarde ribben dalen en vliegt ge met uw kapelleke de slotgracht in.

Lalleud: Wat de hemel heeft verenigd zal de aarde niet scheiden.

Rochenoire: Dat heb ik gemerkt, maar die hemel van u – ik bedoel waar ge daarginds zit te kluizen – is dat wel een echte hemel?

Lalleud: Geen sterveling bedelt voor z'n genoeg.

Rochenoire: Nee, maar wel voor z'n profijt.

Lalleud: Genadige heer, een kluizenaar raakt aan spot en laster gewoon. Ik groet u. God zegene u tot in uw vierde geslacht.

Rochenoire: Toe maar! Ik zal al heel tevreden zijn als ik dit allemaal op m'n eentje overleef.

Madeleine: Hebt u al iets gegeten, père Lalleud?

Lalleud: Geen nat of droog over de lippen gehad.

Madeleine: Ga naar de keuken en feest vandaag mee.

Lalleud: Volgaarne, madame la chevalière. (*Af*)

Scene 7

De vorigen – Dienaar

Dienaar: (*op*) Daar langs het hennepveld komt de karos aan van de chevalier De Loinçon en die van baron De Cambrèse, met de burchtheer en...en...met...

Rochenoire: Allemachtig. De bliksem slaat in. Laat zakken het doek voor uw komedie. 't Wordt een bloeddrama. Breng het kind weg, daar komt Herodes.

Desiré: Breng het naar z'n grootpapa in Saint Cloud.

Lucien: Gauw, als de wervelwind. Uw beste plunje uit. Aan 't werk! Muzikanten, kruip in de grond.

Desiré: Denk aan het parool. Weg die bekers. Weg die bloemen. Grainson, ik vertrouw u de chevalière toe. Denk erom, ze is uw pleegdochter en verraadt u niet. Ik waarschuw, ik ben in staat u te wurgen.
(*Tot Rochemoire*) En u, denk om uw belofte: u hebt eenmaal A gezegd...

Rochemoire: Jaja, ik voel het al. Ik heb A gezegd en zak nu door het hele alfabet. Ik moet de hoofdrol spelen en heb nu al plankenkoorts. O, die vervloekte nachtwacht. Als ik die kerel tegen het lijf loop...
(*alle anderen af*) Ach Sint Anneke, wanhopige patrones van de gunstige afloop, sta me bij en ge zult uw kappelleke hebben op 't hoogste puntje van Loinçon, al moet ik 't zelf op m'n nek naar boven dragen.
(*Af*).

Einde eerste bedrijf

Tweede bedrijf

Scene 1

Desiré – De Loinçon – Adelaïde -De Cambrèse – Rochemoire

(*Het gezelschap dat over het bedrijf wordt rondgeleid op*)

Rochemoire: Dat is 'n kwestie van perspectief, meneer de chevalier. 'n Kwestie van perspectief. De ontginning van een terrein als dit heeft de uitslag niet in de hand. De natuur moet meewerken.

Cambrèse: Zeer juist, meneer de rentmeester, zeer juist. De natuur moet medewerken, de natuur. Wil er perspectief zitten in de ontginning dan moet er vóór alles perspectief zitten in de ontginning-zelf, hi hi hi hi. 'n Goed verstaander heeft maar 'n halve liter nodig. Pardon, hi hi hi hi, ik ben met m'n gedachten nog steeds bij die kruik cider van daareven.

Loinçon: Voor dat soort perspectief wordt gezorgd, m'n waarde baron. Voor dat soort perspectief wordt gezorgd, niet waar, meneer Rochemoire?

Rochemoire: Jaja, ik geloof dat daar voor gezorgd wordt.

Adelaïde: (*door een façade à main kijkend naar het rad op de schoorsteen*) O, wat heeft u daar voor grappigs op het dak staan?

Rochemoire: Dat is 'n ooievaarsnest, mejonkvrouw.

Loinçon: Allemachtig, wat 'n treffende symboliek.

Cambrèse: Het perspectief, hi hi hi hi, het fameuze perspectief.

Loinçon: We behoeven er niet om te blozen, m'n kind. Het is nog niet bewoond, nietwaar Desiré, het is nog niet bewoond.

Desiré: Nee, de vroegere bewoner schijnt plotseling gevlucht te zijn.

Adelaïde: (die inmiddels door Desiré een stoel was aangeboden, staat brusk op) Desiré, uw faisanterie? Ge hebt uw faisanterie nog niet laten bewonderen.

Loignon: Ga, m'n zoon. Laat uw tamme fazanten zien, maar blijf niet te lang weg.

Desiré: (A. afleidend) Mejonkvrouw, uw wens is mij een bevel.

Loignon: Wat weet ze die ooievaarssymboliek gracieus te couperen.

Cambrèse: Een zuiver-harmonische twee-eenheid.

Loignon: En binnenkort 'n echte eenheid. Mijne heren, laat ons plaats nemen. Meneer de rentmeester, uw conclusie. Is u tevreden over de gang van zaken in 't Ooievaarsnest?

Rochenoire: Wat zal ik u zeggen, meneer de chevalier. De ruggengraat dient hier verstevigd te worden. De maïs- en hennepaanplant zullen de kosten van de ontginning dit jaar niet lonen. Er moet gemest worden. Er moeten arbeiders bij gezet worden en dan geeft vandaag de dag een hopeloos zoeken. En daarom zou ik u willen adviseren...

Loignon: Spreek vrijuit, m'n beste. De aanwezigheid van de baron is hier geen beletsel. Ge weet immers dat onze families zeer spoedig geparenteerd zullen zijn.

Cambrèse: Het perspectief, hi hi hi hi, het perspectief. Maar spreek me niet van het volk, meneer de rentmeester, want dan loopt me de gal over. Dat eist maar. Dat zet u het mes op de keel. Dat demonstreert voor het paleis van Versailles... En zijne majesteit de koning is te goed, veel te goed. Ware ik commandant van de lijfwacht, ik had die raddraaiers een portie lood te slikken gegeven.

Loignon: Voor de dag ermee. U kent mijn devies: recht op het doel af. Hoeveel is er nodig?

Rochenoire: Ik zou u willen adviseren, uw zoon althans veilig te stellen tegenover de komende oogst.

Loignon: Veilig stellen? Met hoeveel?

Cambrèse: U staat me toe dat ik me verwijder? Ik voel me in deze landelijke idylle echt thuis al ben ik daarnet bijna uitgegleden over 'n hoop *gemetamorfoseerde* klèèèver. Maar dat afwikkelen van financiële kwesties verlamt m'n fysieke weerstand. Dat geld, dat banale walgelijke geld...

Loignon: Blijf baron, we zullen kort zijn. Hoeveel?

Rochenoire: 'n Twintigduizend livres, meneer de chevalier.

Loignon: Goed, u kunt m'n zoon voor dat bedrag crediteren. Onder één voorwaarde. U is volkomen op de hoogte van mijn plannen. Onze jonggehuwden moeten binnen afzienbare tijd hun intrek nemen in de burcht De Cambrèse. Het bedrijf hier zal in handen worden gelaten van de pachter en zijn personeel. Zijn dat vakkundige mensen? Ik wil me daarvan met eigen ogen overtuigen. Haal die vakkundigen eens hier.

(Rochenoire af.)

Cambrière: M'n waarde chevalier. Onder ons gezegd: ik vind dit ooievaarsstokpaardje van uw zoon allercharmantst, maar de toekomst van een edelman gedijt niet tussen koemest en eendenkroos. 'n Burchtvrouwe De Cambrière wier grootouders aan het hof in Parijs verkeerden...

Loignon: Stel u gerust, baron. U heeft mijn erewoord. Dat eeuwige verstoppertje spelen moet nu maar eens afgelopen zijn. Vandaag gaat de kogel door de kerk.

Cambrière: Ik vind een koe 'n zeer nuttig dier. Om de melk, om de melk, ziet u en wat dies meer zij. Ook de knoflook stel ik op hoge prijs, bij 'n goed geserveerde reebout, maar...

Loignon: De natuur zal meewerken. Daar geef ik u aanstonds de bewijzen van.

Scene 2

De vorigen – de Grainsons – Madeleine – Lucien – Bouboule – Anne-Marie – Rochenoire
– Adelaïde – Desiré

(De Grainsons, Madeleine, Lucien, Bouboule, Anne-Marie, Rochenoire, Adelaïde en Desiré op. Madeleine in boeren kledij, beweegt zich moeilijk op klompen, juk met emmers aan de schouders.)

Rochenoire: Het *tableau de la troupe*.

Loignon: *(tegen Grainson)* Zozo, en u is zeker de leider van het bedrijf?

Grainson: Nee nee, edele heer. Ik ben hier maar zoveel als boeren arbeider. De oudste, ziet u... Ik woon hier voor niks.

Loignon: Voor niets? Die huur is niet te hoog.

Mère Grainson: Het is erbij geaccordeerd door de jonge chevalier, toen wij madame...eh...mademoiselle Madeleine als pleegdochter in huis hebben genomen. Huur betalen, dat zou ook niet gaan, edele heer. Om huur te kunnen betalen moet er eerst loon getrokken worden. En, ziet u, in geen drie maanden...

Rochenoire: Jaja, de chevalier begrijpt het al.

Grainson: Daar staat Bouboule. Die is hier de pachter. Vraag het die maar. Die weet er ook van mee te praten.

Loignon: Weet u ervan mee te praten? Vertel u me dan eens, heeft u nogal *fiducie* in de exploitatie?

Bouboule: Fiducie? Het wordt hier 'n goudmijn. Maar d'r mot geld in gestoken worden. We motten het hier kunnen uitzingen, we motten 't uitzingen.

Desiré: Papa, maak het niet te lang. Madeleine moet naar de koeien.

Loignon: 'n Ogenblik, die koeien lopen niet leeg...niet weg.

Madeleine: *(voor zich)* Hij moet d'r hand loslaten, of ik gooi hem een klomp naar z'n hoofd.

Cambrèse: (*tot Anne-Marie*) En u is de huishoudster? De kunstenaressen van de vruchtentaarten van daareven? M'n compliment.

Anne-Marie: Allemaal eigen werk. Eigen deeg, eigen eieren, eigen pruimen.

Loignon: Zozo en u is die arme dakloze wees die men hier het Ooievaarsnest heeft binnengehaald en over wie mijn zoon, de chevalier, met zoveel enthousiasme heeft geschreven? Vergeef me m'n indiscretie maar waar heeft men u eigenlijk gevonden?

Madeleine: Gevonden? Mij ge...? O, ergens...ergens...

Rochenoire: Ergens onder een brug.

Lucien: Onder een brug in Parijs. 'n Brug, zo...met van die bogen.

Rochenoire: Juist. Midden in de nacht. Overal pikzwart.

Loignon: U ziet er niets dakloos uit. Die zijden kousjes...dat...die...die rose oorlelletjes.

Rochenoire: Verdomd, waar gaan we heen? De oude heer krijgt 't ook al te pakken.

Adelaïde: Onder 'n brug? Midden in de nacht? Maar dat is afgrijselijk. Ge moet goed voor haar zijn, Desiré. Ge moet haar verwennen en vertroetelen, beloof me dat.

Desiré: Ik doe m'n best, m'n uiterste best.

Lucien: Ze is hier in goede handen gevallen, mejonkvrouw.

Loignon: En kunt u zich nogal verenigen met het boerenwerk?

Lucien: O, meneer de chevalier, ze krijgt hier 'n uitstekende opleiding.

Grainson: U moet haar 't hooi zien opsteken.

Mère Grainson: Ze mest heel alleen de stal uit.

Loignon: Met die handjes? Dat zijn handjes om te, om te...

Rochenoire: Om wat?

Cambrèse: Daar zit ras in. Dat zijn de handen van een markiezin.

Lucien: Ahum.

Desiré: Papa, wat ik u bidden mag, maak het onderzoek niet te lang.

Loignon: Jaja, de koeien. Alles op z'n tijd. Maar ik heb het al gezien. Er heerst hier een gezonde geest. Dat doet me genoeg. Dat doet me oprecht goed. Waar zijn de andere arbeiders?

Desiré: Op 't veld natuurlijk. In volle actie.

Loignon: Roep ze hier. Laat de klok luiden en verzamel ze. Schenk hun een beker wijn. Ze moeten die ledigen op het welzijn van de jonge chevalier en zijn lieve bruid.

Allen: (*zacht dooreen*) Op de...? Op wiens gezondheid? Op wiens welzijn?

Lucien: Stilte!

Rochenoire: God zal ons bewaren. Sint Anneke, sta me bij. 't Drama begint.

Desiré: Papa, om gods wil, daar moet eerst nog eens over gepraat worden.

Loiçon: Daar zal over gepraat worden. Ogenblikkelijk. Daar zijn we immer voor hier?

Cambrèse: Leve de geslachten De Loiçon en De Cambrèse!

Lucien: Hoor 'm dat es hard schreeuwen.

Loiçon: Gaat nu, vrienden en trekt uw beste plunje aan.

Lucien: Alweer? Die hebben ze net uitgetrokken.

(Personeel af.)

Desiré: Maar papa, bedenk toch...

Loiçon: Niets te *maren*, je kent mijn devies: recht op het doel af. Ze zijn al druk bezig, de linkervleugel van de burcht De Cambrèse in orde te brengen.

Desiré: Maar dat gaat zo maar niet. U weet, ik heb gezworen...zo lang u leeft nooit, nooit...

Loiçon: Ik weet het, die eed betekent de zelfmoord van ons geslacht. Je bent in geweten verplicht die te herroepen.

Desiré: Maar die arme Madeleine. Die arme wees, moet die hier alleen en zonder leiding...?

Loiçon: Voor haar zal gezorgd worden. Ik zie in dat meisje iets, iets zeer buitengewoons. Iets, iets voornaams.

Rochenoire: O god, de oorlellen. Daar wordt nog om geduelleerd.

Loiçon: Kan je misschien deze nacht voor logies zorgen? Dan zouden we graag vooraf de vertrekken even willen zien.

Cambrèse: Nee, m'n waarde. We zijn hier *à l'improviste* binnen gevallen, we vertrekken ook weer *à l'improviste*.

(Cambrese, Adelaïde en Loiçon af)

Loiçon: Ik zeg, als het nodig mocht blijken...

Desiré: *Mon amour*, vergeef me.

Madeleine: Vergeven? Vergiftigen zal ik. Laat me los. Ik ga melken. *(struikelt)*

Desiré: O, m'n schat, m'n duifke, m'n liefke.

Lucien: Ja dat komt ervan. De bliksem is natuurlijk ingeslagen.

(Zij tillen haar op, dragen haar klompen en emmers achterna, zetten haar op een stoel.)

Rochenoire: En de rose oorlellen vol zand.

Desiré: Niets gebroken, niets gebroken *mon amour*?

Lucien: Gebroken? D'r hart natuurlijk. Aan gruzelementen.

Rochenoire: O dat is niks, die bemint met de stukken verder.

Madeleine: Laat me los, beulen. Huichelaars. Laat me los. Ga naar uw bruid. Raap die uit de modder. Nééé, raak me niet aan. Ik heb wel gezien hoe je haar hand stond te kussen bij het fazantenhok. O, wat ben ik ongelukkig!

Desiré: Maar suikerpoppetje, dat deed ik voor ons bestwil. Zij moet me helpen bij papa.

Madeleine: Ik zal mezelf wel helpen en ik speel niet meer mee. Weg met die klompen. Ik ga me verkleden. O, Philidoortje...Philidoortje!

Rochenoire: Ssssst, denk om de toekomst van Philidoortje.

Lucien: 't Hele Ooievaarsnest komt op de keien.

Madeleine: En de dag begon zo mooi, met bloemen en muziek. We waren zo gelukkig en ze hebben zo gezongen.

Desiré: We blijven gelukkig, m'n rose tulp en ze gaan straks nog veel harder zingen.

Madeleine: Nee nee, je hebt het gehoord. Daar helpt geen bidden of smeken meer aan. Je moet trouwen met die nazate van Karel de... O, Philidoortje!

Lucien: Als ik die Karel de Kale tegenkom, trek ik hem de haren uit z'n kop.

Desiré: Maar schat van alle schatten, papa kan me toch niet dwingen? Als-ie met z'n bruid aan komt, ga ik plat op de grond liggen en trap ik naar alle kanten van me af. Hij kan me toch niet door de gendarmen naar het gemeentehuis van Saint Cloud laten slepen?

Rochenoire: Spaar me, dan komt de nachtwacht er nog aan te pas. Madame de chevalière, we moeten ons gezond verstand gebruiken.

Lucien: Zeer terecht. Er is nog niets verloren, Madeleine. Maar als je niet verder speelt, is de toekomst hopeloos. Voor jou. Voor Desiré. Voor Philidoortje. En ook voor u, meneer de rentmeester. Voor 't hele Ooievaarsnest. Zie je die arme Anne-Marie en die Bouboule en père Grainson al brodeloos?

Madeleine: Je moet alles eerlijk bekennen en als de familie De Loignon mij en Philidoortje niet met open armen ontvangt... Onder het diner heb je ook al zo amoreus gedaan. Ik heb het wel gezien. Ze stak een bloem op je borst. Een rode bloem.

Desiré: Ik speelde aap wat heb je...eh...baron wat heb je mooie jong. Om ons niet te verraden. Zo lang ik niet onder getuigen *ja* heb gezegd, is er geen gevaar.

Rochenoire: We moeten tijd zien te winnen. *(Er luidt een klok)* In drie maanden kan er veel gebeuren.

Madeleine: Hoor je dat? Hoor je dat? Dat is de doodsklok over ons geluk. Was ik maar dood, was ik maar... Al het personeel wordt bij dit schandaal geroepen. O vader, dit had u nog eens mee moeten maken.

Rochenoire: Nee nee, dat had *die* niet mee moeten maken. Doe als ik. Ik speel komedie dat ik mezelf wel in 't gezicht zou willen spuwen. U moet aan de toekomst denken van ons allemaal en van die na ons komen.

Madeleine: Wie komt er na ons?

Rochenoire: Kijk eens naar dat lege ooievaarsnest. Wie weet komt daar vandaag of morgen niet 'n solide huurder voor opdagen.

Madeleine: Dat kan me niet schelen. Dat wordt immers ook weer een ooievaar met onzuiver bloed.

Rochenoire: Daar vinden we wel een middeltje tegen, niet waar meneer Drouot?

Lucien: Binnen drie maanden? Tijd genoeg.

Madeleine: Wat moet ik doen, wat moet ik zeggen?

Rochenoire: Wees lief tegen de oude chevalier. Steel z'n hart. Die oorlellen van u hebben indruk gemaakt.

Desiré: Jaja, wees lief. Vrouwentränen kan hij niet zien. Wees heel erg lief tegen papa. Ik zal dat zijn tegenover die aftakeling...eh...die aftakking van Karel de Kale. En niet jaloers worden.

Rochenoire: U speelt immers komedie tot nut van 't algemeen.

Madeleine: Ik zal het proberen.

Desiré: Geef me 'n zoen erop.

Rochenoire: Meneer Drouot, draai u om. De chevalier gaat zoenen.

Scene 3

De vorigen – De Loignon – De Cambrèse

Loignon: *(met C. op, zijet de zoen)* Hééé? Baron, wat heb ik u gezegd? De natuur werkt mee.

Cambrèse: Ja maar dát lijkt me toch 'n zeer duister perspectief.

Loignon: M'n zoon, als ik je niet kende als verwoed vrouwenhater die het woord liefde nog slechts kan stamelen, zouden de fiolen van mijn vaderlijke toorn over u losbarsten. Nu echter zie ik in dit ver doorgevoerde medelijden het veelbelovend voorspel van het geluk dat je aan de zijde van de jonkvrouw De Cambrèse wacht.

En jij, meisje met het duistere verleden, jij dient wel te beseffen welk een voorrecht je ten deel is gevallen: een edelman heeft zich over je gebogen. Maar de mogelijkheid van een herhaling moet je ogenblikkelijk uit je hoofd zetten.

De Cambrèse: De eer alleen al moet je voldoende zijn.

Lucien: Is het haar veroorloofd te blozen, meneer de baron?

De Cambrèse: Daar bestaat geen bezwaar tegen. Trouwens, die oorlellen...

Rochenoire: Wacht even, Karel de Kale heeft het ook al te pakken.

Loignon: En nu, meneer Drouot, verzoek ik u, u over dat melkmeisje te willen ontfermen. Mijn zoon en meneer Rochenoire zullen bij het onderhoud aanwezig blijven.

Madeleine: O, dit houd ik niet uit.

Loinçon: Wat houdt u niet uit?

Lucien: Het was teveel eer, meneer de chevalier, het kind bezwijkt eronder.

De Cambrèse: Zo hoort het dan ook.

(Lucien en Madeleine af.)

Loinçon: En nu terzake. Meneer de chevalier De Loinçon. Het is nu niet meer als vader dat ik het woord tot u richt, in tegenwoordigheid van deze beide getuigen. De baron De Cambrèse en mijn rentmeester, die mijn vertrouwing *blijft*, ook in mijn intiemste aangelegenheden. Die zich op voortreffelijke wijze heeft gekweten van zijn opdracht, het terrein hier vooraf grondig te verkennen. Thans richt ik het woord tot u als oudste van het geslacht De Loinçon. In die hoedanigheid voel ik een plicht op de schouders drukken, waarvan ik me volledig wil kwijten, alvorens uw Ooievaarsnest te verlaten. Laat ons plaats nemen.

Rochenoire: *(Desiré aanstotend)* Denk aan de aap.

Desiré: Welke aap?

Rochenoire: Die met de mooie jong.

Loinçon: Neem toch plaats, mijne heren.

Desiré: We zullen blijven staan, papa.

Loinçon: Ik heb zojuist mijn rentmeester opgedragen, uw rekening te crediteren met twintigduizend livres.

Desiré: O, dank u wel, m'n beste Rochenoire, m'n beste...

Loinçon: Pardon? Die dank behoort ge mij te brengen. Twintigduizend livres is een zeer beduidende remise en omdat alle goede dingen uit drie bestaan, heb ik aan deze laatste de volgende voorwaarden verbonden: Ten eerste. Ge legt de algehele leiding van uw bedrijf in deskundige handen. Laten we zeggen in die van uw pachter. Ten tweede. Ge keert met ons terug naar het *milieu* waarin een afstammeling van de De Loinçons behoort te verkeren. En ten derde. Ge stelt, staande dit onderhoud, de datum vast van uw huwelijk met mejonkvrouw De Cambrèse. Wij willen u ernstig in overweging geven, die huwelijksdatum te laten vallen in het begin van oktober. Zodat alsnog de mogelijkheid geopend wordt, al de baanderheren van het hertogdom nog voor de grote drijfjacht op het landgoed De Cambrèse uit te nodigen. En, wat is hierop uw antwoord?

Desiré: Ja, ziet u...

Loinçon: Ik zie...ik heb al doorzien. Ik doorzie hier heel scherp de hele situatie.

Desiré: Nu de aap zo opeens uit de mouw komt...

De Cambrèse: Seigneur de Loincon. Ik mag hier niet van u vergen dat u er gekuiste zinswendingen op na houdt, maar... 'n aap uit 'n mouw... Het betreft hier een huwelijk met een nazate in rechte linie van Karel de Kale. Een jonkvrouw voor wie de graaf De Blanquart zich, in haar bijzijn uit wanhoop van de toren van zijn kasteel geworpen zou hebben, als men hem niet tijdig had vastgegrepen.

Desiré: Ja en ziet u... zoiets zou mij ook kunnen overkomen. Uit angst, uit angst voor...

Rochenoire: Voor een overhaaste stap, meneer de chevalier. U heeft mij daareven de eer aangedaan, mij uw vertrouweling te noemen, ook in uw intiemste aangelegenheden. Daarom zij het mij vergund, in alle bescheidenheid, een woord in het midden te brengen. De tijd is wel 'n weinig kort. Drie maanden als voorbereiding van een gelukkige eeuwigheid.

Desiré: 'n Eeuwigheid? Ja, dat is waar ook. 't Is voor eeuwig. Ik doe het *niet*. 'n Eeuwigheid duurt me veel te lang. Dat houd ik nooit uit.

Loinçon: Daar wordt meer over geklaagd.

De Cambrèse: Maar dat went spoedig. Geloof me, ik spreek uit ervaring.

Loinçon: Dat is slechts een kwestie van voorbijgaande huwelijksschuwheid, nietwaar m'n beste Rochenoire?

Rochenoire: Pardon, meneer de chevalier, op dat terrein ben ik niet terzake kundig. Maar ik zou u willen adviseren, laat ons zeggen...tegen de komende lente.

De Cambrèse: Ik kom hoe langer hoe meer onder de indruk dat ik hier op een huwelijksmarkt onder de blote hemel terecht ben gekomen.

Loinçon: Meneer de baron, dat is een logisch gevolg van de besluiteloosheid bij onze moderne jeugd. Wij vaders zijn wel verplicht in dergelijke ernstige vraagstukken het voortouw te nemen: recht op het doel af.

Desiré: Dat is ook mijn idee en daarom weiger ik...

L en C: Wat blijft u?

Rochenoire: De jonge chevalier weigert te geloven dat dat huwelijk afgeschoten moet worden als een pijl uit een boog.

Desiré: Zo lang u leeft...

Loinçon: Zo lang ik leef? Bij Sint Anneke, de patrones van Loinçon, moet ik dan absoluut op mijn dode rug gaan liggen om mijn afstammeling te zien? Ik wil de voortzetter van mijn geslacht met eigen, levende ogen zien, hem betasten met deze tien vingers. Ik ben weliswaar de zes kruisjes gepasseerd, maar ik waarschuw: ik ben in staat, de plichten die u nu verwaarloost, van u over te nemen!

Cambrèse: Meneer de chevalier, daar opent ge een perspectief om van te duizelen. Maar ik zie niet in waarom we niet tot een compromis zouden kunnen komen. Meneer de rentmeester, u heeft daarvoor de mogelijkheid geopperd: het voorjaar is een idyllische tijd voor minnende harten. Ik zou u willen voorstellen, seigneur De Loinçon, neem voorlopig genoegen met herroeping van die onzalige eed. De rest volgt vanzelf.

Desiré: Maar houdt die herroeping ook de verplichting in, een huwelijksdatum vast te stellen?

Loinçon: We zullen je de tijd schenken. Maar grootvader zal ik worden al moet ik je er met de sterke arm toe dwingen.

Rochenoire: Zeg ja, zeg ja. Er is nog niets verloren. Herroep die eed.

Desiré: Nou, vooruit. Ik herroep.

L en C: Bravo. Zeer verstandig.

Cambrèse: (*reikt L. de hand*) De eerste stap is gezet.

Loiçon: De tweede is slechts een kwestie van tijd. Meneer de rentmeester, roep nu het hele personeel bijeen. Breng wijn. Ik wil hen toespreken en het heugelijke nieuws meedelen.

Desiré: Nee nee nee, papa. Doe dat niet. Dat zou...daar komen ongelukken van. Ik heb wel herroepen dat ik nooit bij uw leven zou trouwen, maar dat betekent nog niet dat ik het binnenkort wel zal doen.

Loiçon: Kom kom, m'n zoon, we zullen je wel over die verlegenheid heen helpen, nietwaar meneer de baron?

De Cambrèse: En u vergeet mijn dochter. Er is nog geen enkele edelman aan haar charme ontkomen.

Rochenoire: (*terzijde*) Behalve die torenspringer.

Cambrèse: Ik ga haar halen. (*Af*)

Scene 4

De vorigen – Madeleine – de Grainsons – Bouboule – Anne-Marie – Lucien – werkvolk

(*Allen op*)

Loiçon: Beste mensen. Als ik u nu met deze vertrouwelijke aanhef toespreek, komt dit doordat ik het als mijn plicht voel, u te laten meeleven in het geluk van uw jonge meester. Immers, vandaag, op deze stralende dag, wordt hem het perspectief geboden op een gelukkig huwelijk. Het is vandaag een dag om nooit te vergeten, een dag, toegewijd aan...

Anne-Marie en Bouboule: Sinte Madeleine.

Lucien: Ssst. Stilte!

Loiçon: Daarom heb ik op eigen gezag uw werk voor vandaag stilgelegd. Dien de bekers rond en proost op de gelukkige toekomst van twee jonge mensen. Lang leve de chevalier De Loiçon en zijn bruid.

Allen: (*behalve de ingewijden*) Hoera! Lang leve de chevalier en zijn bruid.

Loiçon: Had ik dit tevoren geweten, dan zou ik voor muziek gezorgd hebben.

Bouboule: Muzikanten? Daar is voor gezorgd. Die zijn al weken geleden besproken. Ik haal ze hier.
(*Af*)

Lucien: Omdat we het zagen aankomen. We zagen 't van heel uit de verte aankomen.

Rochenoire: Muziek? Dat wordt een *marche funèbre*.

Scene 5

De vorigen – Bouboule – muzikanten – Père Lalleud – De Cambrèse – Adelaïde

(*Cambrèse, Adelaïde en Bouboule met muzikanten op*)

Lalleud (*op, tegen Anne-Marie*): Uw ossenhaas, uw wijn. Die schenkt vleugelen om u boven het aardse te verheffen.

Voor 't kapelleke van Sint Anneke, edele heer. Voor 't kapelleke van Sint Anneke.

Loiņçon: Wie is dat Anneke?

Lalleud: Voor de bouw van 'n kapel ter ere van de patrones in wanhopige zaken.

Loiņçon: Wanhopige zaken? Dan scheer u weg. Hier rolt alles van een leien dak.

Lalleud: Maar ieder sterfelijk mens koestert zijn eigen wens. Dat zou voor u ook wel eens kunnen gelden, edele heer.

Loiņçon: 'n Eigen wens? Die hebben we hè baron. Nietwaar m'n zoon? Welnu, laat u door m'n rentmeester voorlopig duizend livres ter hand stellen en vraag uw Sint Anneke haar voorspraak voor een gezegend huwelijk.

Lalleud: M'n diepste, onderdanigste dank, hoogwelgeboren heer.

Loiņçon: En, luister allemaal, Gaat die wens nog dit jaar in vervulling, dan sta ik borg voor de algehele bouw van uw kapel.

Lalleud: Het woord van een edelman?

Cambrèse: U zult mij voor deze keer moeten excuseren. Ik heb nooit geld bij me. Dat...dat...

Lucien: deed Karel de Kale ook niet.

Lalleud: En u, allergenadigste dame?

Adelaïde: Mijn papa, de baron, zei het u al.

Rochenoire: Die walgt ook al van dat banale geld.

Loiņçon: En nu zingen, beste mensen. U kent vast wel een toepasselijk lied op uw meester en zijn bruid.

Desiré en Lucien: Nee nee, dat kennen ze niet. Niet zingen.

Rochenoire: Ze zingen veel te vals voor de adel.

Loiņçon: Dat deert niet, als het maar uit het hart komt.

(Bouboule geeft de muzikanten een teken.)

Anne-Marie en Bouboule: Wij groeten u met blijde lach

(Het eerste couplet van het Lied voor Madeleine, door het landvolk afgesloten)

L en C: Hierheen zingen, beste mensen, hierheen zingen.

Anne-M en B (*vervolgen richting Madeleine*)

Uw jong geluk, het doet ons deugd
madame la chevalière

Wij delen daarom in uw vreugd...

Cambrèse: Zeer goed.

Loignon: Zeer toepasselijk.

A-M en B: U bent voor ons een goede fee...

Loignon: Dat komt, dat komt.

A-M en B: Die lacht en lijdt steeds met ons mee,
bemind van heind en verre...

Cambrèse: Inderdaad, inderdaad!

A-M en B: Madame la chevalière

Madame la chevalière

(De Loignon voert Desiré en Adelaïde naar het midden)

Loignon: Maar zing toch deze kant uit.

(Madeleine krijgt opnieuw een bloemenhulde, kransje op het hoofd, A-M en B zingen verder)

Onz' meesteres, zij leve hoog enz.

(Madeleine huilt)

Loignon: Halt! Wat is dit voor komedie? Ik wens opheldering. Ogenblikkelijk!

Cambrèse: Dit gaat alle perken van het fatsoen te buiten. Ik laat me niet *ridiculiseren*. U zult me voldoening schenken, meneer de ajuinridder. Voldoening op de punt van de degen. *(werpt Desiré handschoen toe)*

Rochenoire: Zie je wel, het wordt een bloeddrama.

Cambrèse: Wij vertrekken. Kom Adelaïde. Men brenge onmiddellijk de *equipage* voor. En u, mijnheer, zend ik mijn secondanten. De belediging, mijn dochter aangedaan zal gewroken worden. *(Met Adelaïde af.)*

Lucien: *(met handschoen)* Baron, u heeft iets laten vallen.

Rochenoire: Wat 'n perspectief, wat 'n bloedig perspectief.

Anne-Marie: Wenst meneer de chevalier nog een lied? Ook zeer toepasselijk.

Loignon: Ik zal u een zeer toepasselijke dracht stokslagen laten toedienen, ouwe pruiementaart, als ge niet onmiddellijk maakt dat ge wegkomt. Trek uw beste plunje uit.

Lucien: Dat is voor de derde keer.

Loignon: Bent u vertrokken? Ik wens met mijn zoon alleen te blijven, verstaat ge me? Geheel alleen. En wie het waagt...

(Rochenoire, Lucien en landvolk af)

Madeleine: Beken, beken in hemelsnaam.

Desiré: Jaja m'n duiveke...ga naar je pleegouders. (*Leidt M. af, keert terug.*)

Loinçon: Duiveke? Weet je wat je hier hebt binnengehaald? Weet je wat er hier in 't Ooievaarsnest ligt? 'n Koekoeksjong, Seigneur De Loinçon, ik wacht uw verklaring.

Desiré: Ja papa, wat moet ik u verklaren?

Loinçon: ik eis volledige opheldering over deze komedie die het gevolg heeft dat een De Cambrèse ons de eer wil aandoen met hem te duelleren. Voor de dag ermee: in welke verhouding staat seigneur Desiré de Loinçon tot een vondelinge die men onder een brug over de Seine heeft opgeraapt? Een melkmeid met 'n bloemkroontje en die men hier toezingt met *madame la chevalière*, de toekomstige meesteres.

Desiré: Sint Anneke, Sint Anneke, sta me nu bij. Ja, ziet u papa, dat kind is zó beminlijk...Dat is voor ons een goede fee die lacht en lijdt steeds met ons mee,

Loinçon: Genoeg. Die poëzie ken ik al.

Desiré: Ze heeft iets zó buitengewoons, iets zó aantrekkelijks... U heeft het daarnet zelf moeten constateren. U kwam ervan onder de indruk...dat iedereen haar hier graag als meesteres zou willen zien en...en...

Loinçon: Nu, en verder?

Desiré: En nu hebben ze allen gedacht dat daar vandaag wellicht iets van zou komen.

Loinçon: Iets? Iets? Wat is dat voor iets? Zit je al zo diep in de koemest dat de waanzinnige gedachte in je kan komen van de mogelijkheid dat het geslacht De Loinçon wordt verbonden aan...aan...? Wat. Wat. Wat....wie is die nachtuil die daar onder de bruggen van Parijs heeft genesteld.

Desiré: Ze noemt zich madeleine Capet.

Loinçon: Capet? Capet? Te deksel, Capet? Wie heeft dat beweerd? Wie kan er licht werpen op de afkomst van dat kind onder die brug?

Desiré: Tja, dat is...maar weet u, die bejaarde kluizenaar, die man met z'n kapelleke...die weet meer van haar dan ik. Die heeft zeer grote eerbied voor haar.

Loinçon: Hij mag voor mijn part zwemmen in z'n eerbied maar die gevaarlijke attractie moet onmiddellijk uit 't Ooievaarsnest verdwijnen. Ik heb genoeg gezien. Maar...haal die bedelaar eens hier. Ook hem wens ik te ondervragen. Maar eveneens onder vier ogen. Zorg dat we niet gestoord worden.

(*Desiré af. Loinçon ijsbeert. Lalleud wordt door Desiré en Rochenoire opgedumd, die vervolgens weer af gaan*)

Loinçon: Wie bent u?

Lalleud: Allergenadigste heer, ik ben Père Lalleud, de kluizenaar van de Mont Saint Anne, die van de publieke liefdadigheid leeft.

Loinçon: Ik vraag u niet waarvan ge leeft. Ik vraag u, kan ik op uw woord vertrouwen? Want als ge liegt, zal ik er voor zorgen dat ge met uw hals aan het klokkentouw van uw kapelleke komt te bengelen.

Lalleud: De waarheid, genadige heer, wordt afgebeeld, *naakt*, met een spiegel in de hand. Dit belet echter niet dat er ook waarheid rondloopt die fatsoenlijk gekleed is.

Loiņon: Kent u 'n zekere Madeleine Capet die hier op 'n kwaai dag als verlatene aan de hand van mijn zoon is binnengeleid en die hier, naar het schijnt, als meesteres gebiedt?

Lalleud: Of ik Madeleine Capet ken? Hebt ge ooit een engel in levende lijve tegenover u gezien? In haar stroomt het zuiverste bloed dat er ooit...

Loiņon: Naar de duivel met dat zuiverste bloed. Maar is dat bloed ook adellijk?

Lalleud: Hoogwelgeborene, het navorsen van de uitgroei van 'n geslachtsboom is niet alleen het recht van de archivaris van de rijksridderschap. Dat is ook 'n kluizenaar niet verboden. En daarom verzeker ik u dat in dit opzicht niets de verbintenis van de geslachten De Loiņon en Capet in de weg kan staan. Integendeel...

Loiņon: Zeg es, aangeklede waarheid, als ge het in uw kluizende hersens haalt, de komedie die hier gespeeld wordt nog wat aan te dikken, zullen gendarmen u binnen het uur de koorden over de ribben halen.

Lalleud: En al zouden ze mij er de tong bij uitrukken, nog zou ik het uitschreeuwen: Madeleine Capet stamt af van Robert de Sterke, die in de strijd tegen de Noormannen sneuvelde. Haar stamboom loopt terug over Lodewijk de Leeuw en Lodewijk de Dikke naar Lodewijk de Vogelaar en Robert de Duivel. De perkamenten van de Rijksridderschap wijzen dat uit.

Loiņon: U durft hier te beweren dat die...dat dat meisje, die Madeleine Capet in zekere lijn verwant kan zijn aan het nu regerende koningshuis van de Capets, aan dat van onze goede koning Lodewijk?

Lalleud: Als u zich de kosten wilt getroosten, het ver genoeg te laten uitzoeken, zeer zeker. Ik wil me zeer gaarne met dat onderzoek belasten. Maar één zaak ligt bij voorbaat vast: het geslacht De Loiņon staat in de schaduw van haar stamboom als een paddenstoel onder een eik.

Loiņon: Imposante schurk, als ge liegt...

Lalleud: Hulp! De chevalier wordt stapelgek.

Loiņon: Maar is het waar wat u zegt? Is het waar?

Lalleud: Ik zweer 't.

Loiņon: Het zal onderzocht worden.

Scene 6

De vorigen – Graisons en vrouw – Desiré – Lucien – Rochenoire – Bouboule – Madeleine

(Desiré en Rochenoire op, gevolgd door Grainson)

Desiré: Papa!

Rochenoire: Meneer de chevalier!

Loinçon: 't is een eerwaarde...schurk of het is een gezant uit de hemel. Ik heb zojuist iets vernomen, iets uit de mond van die kluizenaar, waarvan ik nog duizel. Daar wordt me niets meer of niets minder meegedeeld dat die arme wees, die Madeleine Capet die jij hier met haar melkimmers onbarmhartig onder de koeien zendt, in verre, zijdelingse linie afstammeling moet zijn van het roemruchte Capetingse Huis.

Rochenoire: Zeg es, vogelverschrikker, hebben wij u dat gevraagd?

Desiré: Stil, het gaat prachtig.

Grainson: Uit 'n huis? Welnee, ze komt van onder 'n brug vandaan.

Loinçon: Dat keert de hele situatie hier ondersteboven. Zei ik het niet? Ik zie iets zeer buitengewoons aan dat meisje. Haal mijn karos. Er moet iets voor haar gedaan worden. Voorlopig zal ik dat arme kind onder mijn persoonlijke bescherming nemen.

Rochenoire: Meneer de chevalier, dat kan u toch geen ernst zijn?

Desiré: Maar papa!

Loinçon: Volkomen ernst. Voor haar zal gezorgd worden.

(Madeleine als edeldame gekleed op)

Loinçon: Mejonkvrouw Capet. Ik bied u, ook namens mijn zoon, mijn nederige excuses aan voor de schromelijke verwaarlozing der *égards* die wij tegenover u in acht hadden moeten nemen... Hoe konden wij weten dat ook door uw aderen adellijk bloed stroomt?

Madeleine: Stroomt er door mij....?

Lucien: Ssst, laten stromen.

Loinçon: Uw charme, uw gedistingeerde manieren die zich zelfs tussen de melkimmers niet verloochenden, hebben het verraden. Kortom, wij hebben besloten, onmiddellijk de volgende schikkingen voor u te treffen. Aanstonds brengt men mijn rijtuig voor. Ik bied u voorlopig gastvrijheid op 't *chateau* van Loinçon.

Rochenoire en Lucien: Maar meneer de chevalier...

Desiré: Maar papa, dat is toch waanzin?

Loinçon: Waanzin? Ik heb gezegd dat ik de taak die jij weigert te vervullen van je schouders zal nemen en je zult zien op welke manier een ridder De Loinçon zich van zijn taak zal kwijten. Mejonkvrouw Capet, mag ik nu van u vernemen hoe u over mijn voorstel denkt?

(Stilte)

Madeleine: Ik zal het graag accepteren, meneer de chevalier.

Lucien: Ze zegt haar dienst op.

Bouboule: Maar onze madame...eh...onze melkmeid kan hier niet gemist worden.

Desiré: Maar dat kan niet, dat mag niet, dat verbied ik.

Rochenoire: Dat wordt een vadermoord.

Madeleine: Je hebt niet willen bekennen, dus zal je de gevolgen moeten dragen.

Loignon: En de vader zal goed maken wat de zoon heeft verzuimd.

(De L. leidt M. af)

Desiré: Wat staat jullie daar nog te gapen? Scheer je weg, trek je beste plunje uit. *(Het personeel af)*
Meneer Rochenoire, wat gaat er nu in hemelsnaam gebeuren?

Rochenoire: Ik vrees nog veel noodlottiger verwickelingen.

Desiré: Nog erger? Medunkt, dit is al genoeg om 'n heel geslacht gek te maken.

Lucien: Ik vrees ook nog..

Desiré: Wat vrees jij ook nog? Spreek op.

Rochenoire: De oorlellen van de chevalière.

Lucien: Precies. De oorlellen.

Rochenoire: Dat uw papa, de chevalier daar aan blijft hangen.

Desiré: Wat? Grote genade, dan is alles verloren. Dat nooit. Dan eerder. *(trekt degen, wil af, ze houden hem tegen)*

Lucien: Halt! Er is nog redding.

Rochenoire: Natuurlijk, er is nog één toverwoord...Philidoortje!

Desiré: Ach ja, Philidoortje de beschermengel van 't Ooievaarsnest.

Lucien: De lentewolk.

Rochenoire: Met gouden randjes, als Sint Anneke het belieft.

Einde tweede bedrijf

Derde bedrijf

Scene 1

Lucien – Desiré – Rochenoire – Anne-Marie

Lucien: *(op)* Desiré...Desiré...kom maar weer te voorschijn.

Desiré *(sluiksgewijs op)* Zijn ze vertrokken?

Lucien: Ja, eindelijk.

Desiré: Waarheen?

Lucien: Ze zijn de weg op gegaloppeerd, richting Saint-Cloud. Daar gaan ze bij de Barrière de komst van de postkoets afwachten om er jou aan de oren uit te trekken en desnoods naar de plaats van het duel te slepen.

Rochenoire: *(op)* Seigneur, dat heeft moeite gekost. De secondanten zijn vertrokken. Het gevaar is voorlopig geweken.

Desiré: Ik duelleer niet.

Lucien: Niet? En de oude heer zegt dat een edelman zonder ooit een duel een zuigeling is.

Desiré: Ik duelleer niet? Wie is hier de beledigde partij. Die ouwe baron of ik? Dat komt hier op de naamdag van m'n vrouw 't Ooievaarsnest binnenvallen, drinkt mijn wijn op, verslindt mijn pruintaarten... Philidoortje wordt verdonkeremaand, die Karel de Karel gooit me z'n handschoen voor de voeten omdat ik z'n dochter niet voor eeuwig op mijn knie wil nemen, mijn eigen vader schaakt m'n vrouw en dan zou ik me, om de eer van die bonestaak van een Adelaïde te wreken, 'n degenstoot tussen m'n ribben laten geven?

Rochenoire: Ik zou het pistool kiezen. Die Karel de Kale is bijziende.

Desiré: Ik kies niks. Geen wortel, geen biet. Ik heb die kluizenaar om m'n vrouw gestuurd en Bouboule is naar Saint Cloud om Philidoortje terug te halen. Ik wil hier heel vredig in 't Ooievaarsnest blijven zitten en als ik die twee niet terug krijg dan gebeurt er iets veel ergers dan een duel. Dan wordt het een massamoord. Wat denken ze wel. Ik ben als een lam, maar als ik wordt dwarsgezet....

Anne-Marie: *(op)* Daar is die man weer. *(Desiré, Lucien en Rochenoire af)* Nee nee, niet die woedende vent van daarstraks. Het is de kluizenaar.

Desiré *(op)* Père Lalleud? Breng die direct hier.

(Anne-Marie af, Lucien op)

Scene 2

Vorigen – Lalleud

(Lalleud op)

Desiré: En? Wat is er beslist? Komt ze terug?

Lalleud: Helaas al is de leugen nog ze snel, de waarheid...

Desiré: Ik vraag u geen rijmelarij. Wat heeft de chevalier geantwoord? Komt ze nou terug of niet?

Lalleud: Ik heb geen tip van de chevalière gezien. Alleen de chevalier gesproken. Wat? Horen loeien, horen brullen. Voor nog geen duizend goudstukken krijgt u me nog naar het chateau. Weet u wat hij van u heeft gekregen?

Rochenoire: Misschien wel 'n rolberoerte.

Lalleud: Hij walgt van z'n enige zoon, schreeuwde hij, omdat u weigert te duelleren. En hij eist onmiddellijke liquidatie van 't Ooievaarsnest.

Desiré: Ik heb u niet opgedragen met de chevalier te onderhandelen. Ik wil weten wat de chevalière geantwoord heeft.

Lalleud: De chevalière is niet meer op 't kasteel. Ze is diezelfde dag alweer vertrokken, vermoedelijk naar haar vader in Saint Cloud. Ze is gegaan, nadat ze alles heeft bekend.

Rochenoire: Watte?

Lucien: Alles bekend? Dus de vader weet dat de zoon...

Lalleud: Dat de zoon getrouwd is met jonkvrouw Capet, die hij ter voltooiing van haar opvoeding onder de hoede van een adellijke dame in Parijs wilde stellen om daarna te doen wat de zoon voor zover hij wist steeds heeft verafschuwde: huwen! Van Philidoortje schijnt-ie trouwens nog niets te weten.

Rochenoire: Die wordt bewaard voor de apotheose.

Lalleud: Hij heeft gezworen dat uw huwelijk ongeldig verklaard zal worden en laat nu onderzoeken of haar stamboom werkelijk over Rober de Duivel loopt.

Rochenoire: De duivel loopt over haar stamboom. En...en...heeft de chevalier ook over een rentmeester gesproken?

Lalleud: Die laat hij ophangen wegens leugens en afperserij.

Rochenoire: Zeg es...zeg es...

Lalleud: O, bent u die rentmeester? Nou, u hebt de chevalier ook in een zeer benarde positie gebracht. Baron de Cambrèse heeft hem zijn secondanten op het dak gestuurd. Er zal daar geduellerd moeten worden.

Lucien: Daar ook al?

Lalleud: De baron eist dat de belediging van zijn dochter met bloed betaald wordt. En wat zal er nou van het kapelleke van Sint Anneke terecht komen?

Scene 3

Vorigen – Bouboule

(Bouboule, aangeschoten, op)

Desiré: Eindelijk. Waarom ben je zo laat?

Bouboule: Seigneur, het is niet mijn schuld. De postkoets is onderweg aangehouden door twee gewapende mannen. Alle reizigers moesten uitstappen. Men zoekt u, meneer. Men zoekt u. Ik heb het zeer goed verstaan. Men zoekt u, met het pistool in de vuist.

Desiré: En Philidoortje?

Bouboule: Die heb ik goddank niet meegekregen.

Desiré: Hoezo, god zij dank?

Bouboule: Dan hadden die mannen hem kunnen ontvoeren.

Desiré: Maar waarom heb ik jou dan naar Saint-Cloud gestuurd?

Bouboule: Meneer, als ik uw kind hierheen had willen brengen, zou ik die nachtwacht hebben moeten wurgen. En ik wist niet zeker of u dat goed vond. Die kerel was razend. Hij schreeuwde: Nooit nooit nooit. Nog niet over m'n lijk. Als 't moet verstop ik m'n kleinkind in de grond.

Desiré: *Monstrueux!* De ene vader rooft de moeder, de andere het kind.

Lucien: Dat is hier geen ooievaars- maar een roversnest.

Desiré: En straks slepen ze me aan m'n oren naar de plaats van het duel.

Roche-noire: Nee nee, u mag de plaats van het duel kiezen.

Desiré: Aardige baron, ik mag kiezen aan welke boom ik vastgeprikt wil worden.

Bouboule: *(grijpt grote hakbijl)* Al heb ik drie maanden geen loon gebeurd, ik sla ze de koppen in het kruis van hun broek.

Desiré: Kalm, kalm Bouboule. Weg met die bijl. Ik weet toch wel dat je het goed met me meent. Er is nog geen onmiddellijk gevaar.

Bouboule: Jawel. Ik hoor dat er geduëlleerd moet worden en dat zal ik voor u opknappen... Achteruit!

Anne-Marie: *(op)* Wat gebeurt er? Bouboule!

Bouboule: De gal schiet me naar de keel. Men heeft ook mij boven m'n stand willen laten trouwen, met de dochter van een gendarme. Weet je nog, Anne-Marie?

Anne-Marie: Jaja, m'n ouwe patatte, ik weet het nog. Geef hier die bijl.

Bouboule: Ik ben 'n lam, maar als ik getergd wordt...

Anne-Marie: Doe je mond es open. Verder...nog verder. Calvados? Dat gaat weg om 'n engel te halen en komt terug met de duivel in z'n keel. Naar binnen, sloeber. En naar bed.

(B en A-M af)

Desiré: U ziet het, meneer de rentmeester, het personeel is ook al over z'n toeren.

Lalleud: Seigneur, als een oude man u een raad mag geven, bewaar dan uw kalmte en koelbloedigheid. Het bloed speelt op 's levens schouwtoneel een zeer voorname rol, maar het geld is er de souffleur. Als mijn mensenkennis mij niet bedriegt, geloof ik dat het bij de baron De Cambrèse juist omgekeerd gaat: het goud speelt daar de hoofdrol en het bloed souffleert. We mogen aannemen dat de woede van de baron onder een gouden pleister wel zal bedaren.

Desiré: De baron, die zegt toch dat-ie walgt van het geld?

Lalleud: Wie walgt in het openbaar, liefkoost meestal in stilte. Bovendien: duelleren op zijn leeftijd lijkt me voor uw vader niet echt gezond.

Rochenoire: Wie durft de baron een afkoopsom voor te stellen?

Lalleud: Ik! Ik durf met een witte vlag voor de poort van zijn burcht te verschijnen. Ik moet alleen weten, hoeveel ik namens de chevalier mag aanbieden.

Scene 4

Vorigen – Anne-Marie – De Loignon

Anne-Marie: (op) Seigneur, uw papa! Hij is daar!

(Rochenoire, Lucien en Lalleud proberen dekking te zoeken)

Desiré: Nee, jullie blijven en zullen er getuigen van zijn hoe ik een rechtvaardige zaak weet te verdedigen.

Loignon: (op) Als de berg niet tot Mozes komt, zal Mozes tot de berg gaan. Dit is mijn dure plicht in het meest ernstige maar tegelijk meest verhevene ogenblik dat het geslacht De Loignon ooit heeft meegemaakt. Er is mij de verpletterende mededeling gedaan dat onze jongste afstammeling de secondanten van de baron de deur voor de neus heeft dichtgesmeten, lafhartig weigerend, diens uitdaging tot een tweegevecht te aanvaarden. Is dat waar?

Desiré: De jongste afstammeling? Dat klopt.

Loignon: Het was je dus niet genoeg, mij, met medeplichtigheid van je oud-gouverneur...

Rochenoire: Meneer de chevalier, ik protesteer, ik...

Loiņon: Geen woord meer. Met u wordt straks afgerekend.

Rochenoire: O god...Sint Anneke.

Loiņon: ik zeg: met medeplichtigheid van mijn rentmeester mij kapitalen te ontfutselen voor een rampzalig Ooievaarsnest dat maar leeg blijft. Je hebt bovendien de naam De Loiņon gedegradeerd door een onzalig huwelijk met... met...

Lalleud: Met een telg uit een oud adellijk geslacht.

Loiņon: Ik wacht uw bewijzen en hebt ge gelogen, ge zult dat huwelijk ontbinden of ik ontbindt u!

Lalleud: De archieven van de rijksridderschap...

Loiņon: Die archieven zullen straks bewijzen dat ge een telg uit ons geslacht gekoppeld hebt aan de dochter van de nachtwacht van Saint Cloud. Kan het zwarter?

Lalleud: Zeer juist, genadige heer. En als u mij het onderzoek had opgedragen, zou u te weten gekomen zijn dat die nachtwacht dat kind gevonden heeft onder een van die bruggen, die bruggen...

Lucien: Zo, met van die bogen...

Lalleud: Dat kind is een kleine misstap in de zijlinie van Robert de Duivel.

Loiņon: Een misdaad van de duivel in levende lijve. Van u! Maar de baron de Cambrèse neemt geen genoegen met jouw weigering. Hij heeft gedreigd, hier te verschijnen om je tot een duel te dwingen.

Desiré: Maar papa,

Rochenoire en Lalleud: Maar meneer de chevalier.

Loiņon: Wat? Het allereerste duel dat in de geschiedenis van ons geslacht kan plaats vinden zou jij met 'n handvol drinkgeld willen afkopen? Nooit! Dat zweer ik. Je zult duelleren en als je blijft weigeren doe ik het in jouw plaats.

Desiré: Maar papa, u bent toch niet de beledigde partij? Die handschoen was voor mij bedoeld.

Loiņon: Bedoeld ja. Maar ik heb 'm in het gezicht gekregen.

Desiré: Men duelleert toch niet met 'n grijsaard.

Lucien: Hij heeft niks meer om in te prikken.

Loiņon: Mijn zoon. Luister: Dat je me in 't geniep schoonvader hebt gemaakt van wat een nachtwacht in het donker onder een brug heeft opgeraapt, *soit*. Dat je me een allerbedroevendst figuur hebt laten slaan met de bruid die ik voor je bestemd had, *soit*. Dat je jezelf in mijn ogen voor huwelijksschuw hebt laten doorgaan, terwijl je je in je trouwlust al verslikt had, *soit soit soit*. Maar dat je de naam De Loiņon de kans ontnemt in de annalen van de ridderschap te schitteren door een eervol duel, dat zal je vader de genadeslag toebrengen. Ziehier mijn hand. Ze houdt een belofte in. Dat huwelijk met die vondeling is op duistere wijze gesloten maar ik wil het onderzoek van de archivaris afwachten. Bovendien ben ik bereid mijn besluit tot liquidatie van het Ooievaarsnest te herroepen, mits je je gedraagt zoals een ridder De Loiņon zich behoort te gedragen... Je aanvaardt de uitdaging nietwaar?

Desiré: Maar bedenk, ik draag de verantwoording voor een vrouw en een klein ki... ik wil zeggen, één klein keepje in mijn keel en al die mensen hier zijn brodeloos.

Loiçon: Voor die mensen zal gezorgd worden. M'n zoon, alles is vergeven en vergeten als je deze heerlijke uitdaging aanneemt.

Desiré: Goed. Ik zal duelleren.

Loiçon: Dank....dank. Zo mag ik het horen.

Rochenoire: Dat zal ik niet toestaan. Tien jaar ben ik uw gouverneur geweest. U bent me lief geworden al was u m'n eigen kind. Laat mij in uw plaats gaan.

Desiré: Nee nee, m'n goede edele Rochenoire, dat op uw leeftijd?

Lucien: Denk om je vrouw en je... eh... Ik duelleer!

Rochenoire: Nee dat is beslist, ik duelleer.

Lalleud: Het past mij natuurlijk niet de degen te kruisen, maar ik duelleer in de geest met u mee. We zullen Sint Anneke bidden...

Loiçon: Hou op! Enkele druppels bloed zijn immers al geldig.

Desiré: Nee papa, als ik duelleer zult u wat zien spuiten.

(De Cambrèse nadert zichtbaar, gevolgd door dienaar met twee degens op een kussen)

Lucien: Kijk, daar komt de beledigde partij aan. Nu wordt het toch hoog tijd om uit te maken wie er eigenlijk met hem zal duelleren.

Desiré: Papa, wees er dan maar getuige van hoe uw stamhouder weet te sterven. Omhels me voor de laatste keer.

Loiçon: Allemachtig, ben je gek, zo heb ik het niet bedoeld.

Desiré: Nee, maar zo bedoel ik het nu. Maak plaats.

Scene 5

Vorigen – Cambrèse – dienaar

(Cambrèse met dienaar op, plaatst zich recht voor Desiré)

Cambrèse: Lafbek!

Loiçon: Prachtig!

Cambrèse: Lafbek!

Loiçon: Heerlijk!

Cambrèse: Lafbek!

Loiçon: Kostelijk!

Cambrèse: Ik had vergeten u dat voor de voeten te werpen.

Desiré: Wat 'n geluk dat u zich dat nog herinnert.

Cambrèse: U heeft geweigerd, mijn secondanten te ontvangen. Goed, dan zonder secondanten.

(werpt degen voor de voeten van D.) En garde, mijnheer. Verdedig u.

Loiçon: Het mooiste ogenblik van m'n hele leven.

Cambrèse: Aha! Het driehonderddrieënzeventigste duel sinds Karel de Kale.

Desiré: *(kruist de degen)* Het eerste duel sinds Desiré de Miserable.

Scene 6

Vorigen – de Grainsons – Bouboule – Anne-Marie – Madeleine

(De Grainsons op, met zeis en hooivork)

Grainson: Wat heb ik gezegd? Ze steken dwars door mekaar heen. Laat me los. Ik spring er tussen.

Mère Grainson: Hierrr die zeis!

(Anne-Marie op, achter Bouboule aan)

Anne-Marie: Hier Bouboule.

Bouboule: Laat me d'r bij, ik ben z'n pachter.

Anne-Marie: Je blijft hier, zeg ik.

Cambrèse: *(doet uitval)* Om de eer van Adelaïde.

Desiré: *(pareert)* Om de eer van Madeleine Capet.

Loiçon: Van het geslacht De Loiçon.

Madeleine: *(op, probeert tussenbeide te komen)* Desiré!

Cambrèse: Halt. 'n Vrouw.

Loiçon: Neenee baron, doorgaan. 't Begon zo schitterend.

Cambrèse: Meent u dat? In de tegenwoordigheid van 'n vrouw?

Loiçon: Ja natuurlijk. De juiste romantiek. Ga door.

Madeleine: O, o als ik 'n minuut later gekomen was... Ik had 'n voorgevoel. O, wat ben je dapper. Dat had ik nooit van je verwacht.

Desiré: Ja als ik eenmaal begin te duelleren, moeten ze me vast houden. Zie je nu hoe ik m'n leven voor je over heb?

Madeleine: Jaja, m'n schat, maar ik wil niet dat je voor me duelleert. Dat verbied ik je. Alles is vergeven en vergeten.

Rochenoire: Kom kom, mijne heren, de degens hebben zich gekruist. We mogen dus aannemen dat de eer van jonkvrouw Adelaïde gewroken is.

Loiņçon: Nee ik heb nog geen adellijk bloed gezien.

Cambrèse: En er is nog een ander soort schande die gewroken moet worden. Werklieden uit Parijs hebben de linkervleugel van mijn kasteel ingericht. Prinselijk ingericht. Dat maakt mij tot de *risée* van de hele ridderschap. En weet u wat dat allemaal kost?

Rochenoire: Ja, dat walgelijke geld. Maar dat komt in orde, nietwaar seigneur?

Desiré: Jaja, dat weordt geregeld hè papa?

Loiņçon: Dat zal vorstelijk geregekd worden, baron, onder de conditie dat u doorvecht.

Cambrèse: Pardon, maar...

Loiņçon: Doorvechten, zeg ik.

Cambrèse: Medunkt, we hebben de degens gekruist.

Loiņçon: En is dat genoeg? Zo kan ik ook 373 duels bij mekaar sprokkelen. Opnieuw en als u weigert zal ik u ertoe dwingen. (*rukt degen uit de hand van D.*) Maak plaats. Lafbek!...Lafbek!...Lafbek!

(*Landvolk op*)

Cambrèse: Meneer de chevalier betekent dat...?

Loiņçon: Moet ik het nog eens zeggen? Ik heb nu eenmaal de smaak te pakken en nu wil ik ook bloed zien. Zuiver onverbasterd adellijk bloed. (*Zet zich in postuur, Desiré, Lucien en Madeleine proberen hem tegen te houden*) Nee, ik heb nu al veertig jaar naar zoiets gesnakt. Nu laat ik me de kans niet ontsnappen. *En garde*, meneer, adellijk bloed wil ik zien.

Madeleine: Als u dan met alle geweld adellijk bloed wil zien, dan zal ik u dat laten zien. Breng Philidoortje hier.

Rochenoire: Philidoortje? O. god, de genadeslag.

Loiņçon: Eh...wat? Philidoortje?

Madeleine: Onze zoon, de engel van 't Ooievaarsnest.

Desiré: Onze beschermengel.

Lucien: O, 'n lentewolk, met gouden randjes.

Anne-Marie: 'n Schatje om te knuffelen. 'n Diertje om te...(af)

Madeleine: U zult 'm zien, u zult 'm omhelzen. Hij heeft de ogen en de oren van z'n grootvader. Van u!

Rochenoire: Met de lelletjes van z'n moeder.

Madeleine: De stamhouder, de jongste afstammeling van uw geslacht.

Desiré: De jongste die weigert te duelleren.

Loinçon: Ge naait me hier, in het publiek opnieuw 'n paar ezelsoren aan 't hoofd. Philidoortje? Philidoortje? Waar is die lentewolk met gouden randjes? Waar heb je die nu weer gevonden?

Scene 7

Vorigen – Philidore Capet – Anne-Marie

Capet: (*op*) Gevonden? Gevonden? *Sacré nom de cobon!* Begint dat weer opnieuw? Mijn kleinzoon gevonden? Heel Saint Cloud wijst me met de vinger na.

Loinçon: Is dat het diertje om te zoenen? De lentewolk met gouwe randen? Dat is een donderwolk met paarse randen.

Capet: Eerst hebben ze m'n dochter gevonden en nou vinden ze m'n kleinkind. Dat moet nu maar eens afgelopen zijn. Dat kind is op even fatsoenlijke manier op de wereld gekomen als u, meneer de edelman. Of-ie van adel is, of dat ze hem ooit van adel zullen maken, dat veeg ik aan m'n botten. De adel van een mens zit onder z'n derde rib. Maar één ding is zeker: hij is mijn stamhouder. De stamhouder van Philidore Capet. Van de familie Capet die driehonderd jaar de molen van Saint Cloud heeft laten draaien.

Loinçon: Recht op het doel af. Op uiterst listige wijze, zonder mij vooraf permissie te vragen, heb jij mij achter die molen opa gemaakt.

Desiré: Ja, recht op het doel af. Daar heb ik kennisgemaakt met Madeleine. Daar heb ik haar de eerste kus gegeven, Daar is de jongste stamhouder van het geslacht De Loinçon geboren. Uw stamhouder. Mijn stamhouder. Wat zegt u daarvan, meneer de baron?

Cambrèse: Een stamhouder van die...van wat daar staat? Zoiets slaat me met stomheid. Hier die degen. Meneer de ridder, ik zal de rekening laten presenteren van alles wat hier is voorgevallen.

Loinçon: Ik zal die rekening betalen, maar vergeet niet: u blijft mij 'n duel schuldig.

Cambrèse: Pardon, de schellen zijn mij van de ogen gevallen. Men duelleert niet met iets wat aan een nachtwacht zit vastgeplakt. Pierre! Kom. (*af*)

Loinçon: Breng mij dan nu die stamhouder hier.

Anne-Marie: Hij slaapt, meneer de chevalier.

Madeleine: Hij slaapt rustig, terwijl zijn vader en grootvader op het punt stonden een moord te begaan.

Capet: Een moord, terwijl de nachtwacht van Saint Cloud erbij staat?

Loinçon: Een zoon van mijn zoon.

Capet: Maar een echte Capet.

Loiçon: Meestal lijkt een mannelijke baby op de grootvader van vaders zijde.**Capet:** Van moeders zijde.

Loiçon: Pardon, de geneesheren zeggen...

Capet: Ha, de geneesheren met hun bloedzuigers. Madeleine is mijn bloed dus is Philidoortje ook mijn bloed, van moederszijde. Dus...

Rochenoire: Wacht, nou beginnen die twee.

Desiré: Papa!

Loiçon en Capet: Wat is er?

Loiçon: M'n zoon heeft het tegen mij.

Capet: Tegen mij.

Loiçon: O ja, da's waar, u bent ook 'n soort papa.

Capet: 'n Soort? Alle donders!

Desiré: Nou ja, er zit aan Philidoortje van ieder evenveel.

Capet: Mij best, allemaal, Maar als mijn dochter en mijn kleinzoon hier niet met eer en glorie ontvangen worden, dan ga ik ze liever echt te vondeling leggen in plaats van hier nog één voet in dit Ooievaarsnest te zetten.

Loiçon: Gun me nog even wat tijd. Men is bezig met een onderzoek naar uw afkomst.

Capet: Mijn kom-af? Die heb ik in m'n zak.

Loiçon: Draagt u die altijd in uw zak?

Capet: Ik heb 'n bewijs van goed gedrag, door de koninklijke baljuw ondertekend. Dat moet u voldoende zijn.

Lalleud: Ja, dat moet u voldoende zijn, meneer de chevalier.

Loiçon: Nou, vooruit, in 's hemelsnaam. Philidoortje, welkom in 't Ooievaarsnest.

Allen: Hoera! Leve de chevalier, leve de chevalière, leve Philidoortje!

Capet: Het goeie gedrag heeft het van het adellijk bloed gewonnen. Ik ga terug naar de molen van Saint Cloud.

(Anne-Marie en Bouboule zetten opnieuw het Molenlied in, aangevuld door de landlieden.)

Lalleud: En uw belofte, meneer de chevalier? Uw woord van edelman? Heeft Sint Anneke, de patrones in wanhopige zaken, dit huwelijk gezegend of niet?

Loiçon: Mijn woord blijft mijn woord. Ge krijgt uw kapelleke.

Lalleud: Heb ik het niet gezegd, wie zijn vertrouwen blijft stellen in Sint A....

Loiçon: Breng mij mijn stamhouder. Ik wil hem zien. Ik wil hem voelen.

Einde

In 't Ooievaarsnest

Ofwel: de adel zit onder je derde rib

Desiré, jongste telg uit een Frans, tamelijk recent in de adelstand verheven geslacht, zit niet te wachten op een hem door zijn vader toe te wijzen bruid. Sterker hij is gevallen voor een beeldschoon 'burgermeisje' van onduidelijke afkomst en in het geheim met haar getrouwd. Deze zogenaamde *mésalliance* is niet zonder gevolgen gebleven.

Het gezinnetje heeft zich teruggetrokken op een boerderij op het ouderlijk landgoed in de buurt van Saint Cloud, in 1789 nog behorend tot het Normandische platteland, tegenwoordig behorend tot de *banlieu* van Parijs.

Maar het ziet er slecht uit als de rentmeester van papa, Rochenoire, eens poolshoogte komt nemen op de trouwens slecht renderende 'ajuintjeskwekerij' van zoonlief en het komt van kwaad tot erger als die papa, de chevalier De Loinçon, inderdaad voor zijn zoon het oog heeft laten vallen op een jonkvrouw De Cambrèse, een ouwe vrijster met het figuur van 'een populier zonder takken'. Hij wil een stamhouder en zijn geslacht opgewaardeerd zien met adellijk bloed dat terug gaat tot Karel de Kale.

Baron de Cambrèse ziet dat wel zitten, want al beweert hij dat hij niets moet hebben 'van dat walgelijke geld', zijn familie kan wel een financiële opkikker gebruiken, terwijl De Loinçon goed in de slappe was zit.

De verwickelingen laten zich raden, maar Henri t' Sas (1877-1966), weet daar als specialist in komische dialogen, verrassende wendingen aan te geven met als hoogtepunt een duel tussen de baron als beledigde partij en de jonge chevalier.

Zoek je een moraal in dit verhaal? Dan is het deze: de adel zit onder je derde rib.

Pers over *In 't Ooievaarsnest*

In 't Ooievaarsnest beleefde zijn première op 11 augustus 1946 in het toenmalige Bredase openluchttheater *Den Deijl* bij het Rotterdams Toneel, onder leiding van Johan Steenbergen jr. Heropvoeringen als openluchtspel onder meer in Goirle (1948), Nijmegen, *De Goffert* (1949), in Friese vertaling in Jorwert (1972) en in Oisterwijk (eveneens jaren zeventig).

Uit de perskritieken:

'Het zijn vermakelijke ontwikkelingen waarin Henri t' Sas ons meeslept. Alles wat een openluchtspel behoeft: luchtig, vrolijk en een lust voor het oog.'
(Bredasche Courant)

'Henri t' Sas, geboren humorist als hij is, laat zijn vrolijke, plezierige hart spreken in dit blijde stuk. Hij laat de mensen lachen. Niet brullen of gieren, maar werkelijk lachen.'
(Het Nieuwsblad van het Zuiden, Tilburg)

'Een levendig, geestig stuk.'
(De Gelderlander)

'In 't Ooievaarsnest, een voltreffer'
(Friesch Dagblad)

'Een meeslepend, soms spannend stuk.'
(Leeuwarder Courant)